

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË
SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

UDHËZUES PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS TEATËR NË ARSIMIN E MESËM TË LARTË

Material në ndihmë të mësuesit

2023

Koordinoi hartimin e udhëzuesit

Marina Topulli, ASCAP

Koordinoi redaktimin shkencor

Dr. Gerti Janaqi

Dr. Dorina Rapti

Koordinoi redaktimi letrar

Miranda Kurti

Koordinoi faqosjen

Eriksen Mersinllari

Prodhim i ASCAP, 2023

www.ascap.edu.al

Copyright ©, ASCAP

TABELA E PËRMBAJTJES

I. QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS TEATËR	5
1.1. Qëllimi i udhëzuesit	5
1.2. Përdoruesit e udhëzuesit	5
1.3. Struktura e udhëzuesit	5
II. RËNDËSIA E LËNDËS SË TEATRIT	6
2.1 Qëllimi i mësimdhënies dhe të nxënit në lëndën e teatrit	7
2.2 Risitë e lëndës së teatrit	8
2.3 Kompetencat teatrore	9
2.3 Shtrirja e lëndës së teatrit	10
III. ZHVILLIMI I KOMPETENCAVE KYÇ NËPËRMJET KOMPETENCAVE TEATRORE	11
IV. INTEGRIMI NDËRLËNDOR.....	14
V. TEMAT NDËRKURRIKULARE	16
5.1. Shembull i teatrit me artin pamor	17
VI. METODOLOGJIA MËSIMDHËNIE – NXËNIE NË TEATËR.....	18
6.1. Teknika “Tabloja”	21
6.2. Teknika “Më thuaj ç’mendon”.	22
6.3. Teknika “Objekt për 10 sekonda”.....	23
6.4. Teknika “Nga një fjalë me radhë”	23
6.5. Teknika “Bëhu mësuesi”	23
6.6. Teknika “Roli në dërrasë”	24
6.7. Teknika “Karrigia e hetuesit”	24
6.8. Teknika “Rruga e ndërgjegjes”	25
6.9. Teknika “Jam edhe unë”	25
VII.PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR.....	26

7.1.	Llojet e planifikimeve	27
7.2.	Planifikimi vjetor i lëndës	27
7.3	Planifikimi sipas periudhave	33
7.3.	Planifikimi ditor.....	51
VIII.	VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN TEATËR, ARSIMI I MESËM I	
	ULËT DHE I LARTË (AMU DHE AML).	57
8.1.	Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë).....	58
8.2.	Vlerësimi i të nxënit (Detyra përmbledhëse).....	59
8.3.	Projekti	63
8.4	Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi	71
8.5	Vlerësimi i të nxënit të nxënësit	71
8.5.1	Vlerësimi periodik	72
8.5.2	Vlerësimi përfundimtar	72
8.6	Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta.....	73
IX.	KRITERET DHE REFLEKTIMI PËR DETYRA TË NDRYSHME NË LËNDËN E	
	TEATRIT, AML	74
9.1.	Kriteret për kryerjen e detyrave	74
9.2.	Reflektimi i mësuesit	74

I. QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS TEATRË

1.1. Qëllimi i udhëzuesit

Udhëzuesi lëndor i lëndës së teatrit për arsimin e mesëm të lartë, trajton në mënyrë më të thellë të gjitha aspektet e kurrikulës që nga planifikimi i saj, metoda të mësimdhënies, metoda të të nxënësve, vlerësimin e të nxënësve në kontekstin e zhvillimit të kompetencave gjatë zbatimit të programit të teatrit, e cila zhvillohet si lëndë e detyrueshme në AMU, klasat 5-6, dhe lëndë me zgjedhje në AML, klasat 10 - 12. Në këtë udhëzues janë kombinuar të gjitha materialet në zbatim të kurrikulës me kompetenca, me eksperiencën dhe praktikën më të mira të mësuesve në shkollë.

1.2 Përdoruesit e udhëzuesit

Udhëzuesi u vjen në ndihmë punonjësve arsimorë në sistemin e arsimit parauniversitar dhe si i tillë përdoret:

- nga mësuesit, drejtuesit e shkollave, nxënësit, prindërit të cilët punojnë së bashku për të përmirësuar cilësinë e të nxënësve dhe rezultateve të nxënësve në lëndën e teatrit;
- nga të gjitha institucionet arsimore në varësi të MAS-ë, njësitë arsimore vendore për zhvillimin profesional, këshillimin, vëzhgimin, monitorimin, kualifikimin e punonjësve arsimorë;
- nga institucionet e arsimit të lartë që përgatisin mësues në lëndën e teatrit, të cilët mund t'i referohen për formimin fillestar të mësuesve të rinj.

1.3 Struktura e udhëzuesit

Udhëzuesi kërkon të japë përgjigje për një sërë pyetjesh dhe çështjesh të ngritura nga drejtuesit e shkollës, mësuesit, nxënësit, prindërit të cilët herë pas here kanë dilemat e tyre në lidhje me zbatimin e kurrikulës me kompetenca në lëndën e teatrit.

Në këtë panoramë sfidash, një vend të veçantë merr *progresi i nxënësit* në zotërimin e teatrit. Ajo që kuptojmë me progresin, a pajtohet me atë që ne kuptojmë me konceptin e zotërimit të teatrit? Kjo është e lidhur ngushtë me një tjetër sfidë, disi më e gjerë, *problemi i vlerësimit*. Problemi i vlerësimit përbëhet nga dy çështje:

- së pari, është çështja e interpretimit në mënyrë të vlefshme dhe të besueshme e vlerësimit, të cilën ne e perceptojmë si një nga komponentët kyç të zotërimit të teatrit. Kjo lidhet me hartimin dhe miratimin e instrumenteve të vlerësimit që matin njohuritë dhe aftësitë e nxënësve në teatër. Përdorimi i këtyre instrumenteve nuk duhet të çojë në rezultate të gabuara kur ne

nxjerrim konkluzione rreth zotërimit të kompetencës teatrore të nxënësve. Problemi më i madh këtu është se instrumentet mund të manipulohen duke prodhuar rezultate të pavërteta, kryesisht për shkak të vlefshmërisë së pamjaftueshme që sakrifikohet shpesh për të mirën e besueshmërisë;

- së dyti, është çështja e mospërputhjeve të shpeshta ndërmjet tre komponentëve: *I) mënyrave të vlerësimit; II) qëllimeve të lëndës; III) formave të mësimdhënie - nxënies në teatër.*

Sigurisht ka edhe shumë sfida dhe probleme të tjera, por ristrukturimi i sistemit të formimit teatror bazuar në parimet bazë të të mësuarit e teatrit, ndërmjet të cilave është: *“Të gjithë nxënësit janë të aftë të nxënë teatrin dhe ta interpretojnë atë”*.

II. RËNDËSIA E LËNDËS SË TEATRIT

Teatri është një nga artet më të vjetra në botë dhe, sado që deri në fillim të shekullit të shkuar është parë si një art që përmblihte bashkë fjalën e interpretuar, muzikën, artet pamore dhe të tjera elemente artistike, antropologët dhe shkollat moderne të teatrit e shohin gjithmonë e më shumë këtë gjini artistike si një rrjedhojë të natyrshme njerëzore, e cila buron drejtpërsëdrejti nga rituali. Njeriu ka një nevojë të brendshme që e çon drejt teatrit, sepse ai ka nevojë të krijojë art me trupin e zërin e tij dhe një realitet artistik ku të shfaqë probleme madhore si një mjet spastrimi ose argëtimi të mirëfilltë; ai ka nevojë ta shohë botën me sytë e tjetrit dhe të shpërndajë mesazhe përmes fjalës së përpunuar artistike. Teatri ka qenë gjithmonë i lidhur ngushtë me zhvillimin njerëzor, në cilëndo fazë të zhvillimit shoqëror apo në çfarëdo terreni kulturor. Ai gjithmonë ka qenë pjesë e proceseve historike, duke u lidhur ngushtë me politikën, filozofinë, psikologjinë dhe artet e epokave të ndryshme historike.

Këto tipare të teatrit e bëjnë atë të jetë sa i natyrshëm për të gjithë, aq edhe i ndërlikuar kur është në formën e tij më të zhvilluar, ndaj kur ndërthuret me proceset e arsimit është një ndihmë e madhe për kulturën e secilit individ dhe të shoqërisë në përgjithësi. Një nxënës që e njeh teatrin di ta vlerësojë dhe do ta vlerësojë atë edhe në të ardhmen, ai është në gjendje të marrë mesazhet e dhura dhe emocione të plota kur ndjek një shfaqje, madje një takim që në vogëli me teatrin ndez në individë të caktuar edhe dëshirën për t'u bërë pjesë aktive e teatrit, në një kohë kur kjo prirje zor se nxitet tek të rinjtë, përveçse nga familja.

Njohja e teatrit mbart një vlerë të madhe në zhvillimin e personalitetit të nxënësve, të aftësisë së tyre për të punuar në grup, për të konsideruar mënyrën si e sheh botën tjetri, për të folur në mënyrë të denjë në publik dhe për të zhvilluar prirjet e tyre artistike, krijuese e kritike. Njohja dhe vazhdimi i rrugëtimit me teatrin nga arsimi i mesëm i ulët në arsimin e mesëm të lartë, është një vlerë e madhe për të mundësuar edukimin dhe formimin kulturor, zhvillimin e personalitetit të nxënësve, të aftësive të tyre për të dëgjuar në mënyrë të pavarur e sistematike vepra të ndryshme teatrore si dhe për të menduar dhe gjykuar në mënyrë kritike rreth tyre.

2.1 Qëllimi i mësimdhënies dhe të nxënësve në lëndën e teatrit

Teatri përdoret në një numër të madh të aktiviteteve të përditshme ku megjithëse zbatimet e saj janë nga më të ndryshmet, ato nuk mund të kuptohen pa marrjen e disa njohurive themelore të elementeve dhe parimeve kryesore e cila ka të bëjë me gjuhën me të cilën komunikon teatri. Gjuha teatrore e bën të vetëdijshëm nxënësin për rolin e teatrit në jetën e përditshme, duke zgjeruar njohjen, botëkuptimin, interpretimin dhe gjykimin ndaj teatrit.

Qëllimi i mësimdhënies dhe të nxënësve të lëndës së teatrit është të inkurajojë dhe t'i mundësojë nxënësit:

- të përjetojë dhe vlerësojë vlerat e teatrit si pjesë e pandashme e vlerave të artit shqiptar, për ta ruajtur dhe për ta kultivuar identitetin kombëtar, si dhe duke zhvilluar aftësitë e përjetimit estetik, vlerësimit kritik dhe ndjeshmërisë;
- të përjetojë dhe vlerësojë teatrin e epokave të ndryshme sipas stilit, gjinive dhe zhanreve teatrore, duke zhvilluar aftësitë e përjetimit estetik, vlerësimit kritik dhe ndjeshmërisë;
- të zhvillojë aftësitë e bashkëpunimit dhe të krijimit të raporteve ndërmjet kulturave, duke ndërvepruar në mënyrë sociale, kulturore dhe intelektuale me grupet të ndryshme kulturore apo etnike;
- të kuptojë forma të ndryshme të veprimtarisë teatrore duke zhvilluar aftësitë krijuese, individuale;
- të zhvillojë kompetencat teatrore për të krijuar dhe realizuar punë të ndryshme teatrore, punë të pavarur, duke krijuar përmbledhje nga vepra të ndryshme teatrore shqiptare apo të botërore;
- të marrë pjesë në jetën kulturore të klasës, shkollës, komunitetit, duke vënë në shërbim të mjedisit, ku jeton, aftësitë dhe talentin e vet;

- të japë kontributin personal në zhvillimet artistike teatrore në nivel lokal, kombëtar dhe më gjerë.

2.2 Risetë e lëndës së teatrit

Trajtimi i lëndës së teatrit ***nëpërmjet kompetencave është risia kryesore e lëndës së teatrit.*** Zotërimi i njohurive teatrore nënkupton zotërimin e kompetencave teatrore. Por, çdo të thotë kjo? Zotërimi i një kompetence (pra të jesh kompetent) në një fushë personale, profesionale apo shoqërore do të thotë të zotërosh në një shkallë të caktuar, modelime të rrethanave në aspekte të ndryshme të jetës në atë fushë. Në këto kushte, zotërimi i kompetencave teatrore do të thotë aftësia për të kuptuar, gjykuar përdorur teatrin në një shumëllojshmëri situatash dhe kontekstesh jashtë teatrore, si dhe situatave në të cilën teatri luan ose mund të luajnë një rol të rëndësishëm.

Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies. Organizimi i mësimit të teatrit me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi realizon kompetencat teatrore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe, p. sh.: kompetenca e teatrit “Interpretimi teatror” përfshin shumë nga teknikat e ndryshme të të bërit teatër. Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësi gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe, me kompetencat e lëndës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme të procesit të nxënies.

Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës së teatrit mësuesi ndjek hapat e mëposhtme:

- *përzgjedh rezultatin/et e të nxënies nga kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse dhe i zbërthen ato;*
- *përzgjedh rezultatin/et e të nxënies për shkallë për kompetencat e lëndës së teatrit që synon të arrijë nxënësi;*
- *zbërthen në rezultate të nxënies për kompetencat e lëndës së teatrit për vit mësimor, rezultatin/et e të nxënies për shkallë;*
- *përzgjedh përmbajtjen/et mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizohen rezultatet e të nxënies të kompetencave teatrore në një vit mësimor, si dhe*

rezultatet e të nxënit për kompetencat kyç në një vit mësimor;

- *planifikon mësimdhënien* duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t'i arrijë rezultatet e të nxënit brenda vitit shkollor;
- *kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve* pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënit për vit mësimor dhe shkallë për lëndën e teatrit. Kurrikula e teatrit është strukturuar me tre kompetenca, të cilat përmenden si më poshtë:

2.3 Kompetencat teatrore

Kompetenca	Treguesit
Kompetenca: Krijimi teatror Kjo kompetencë ka të bëjë me kuptimin dhe përdorimin e njohurive teatrore duke zhvilluar aftësitë krijuese individuale por edhe në grup.	Disa tregues kryesorë janë: ▪ zhvillon mendimin e tij personal mbi elementet teatrore dhe estetike gjatë analizimit të veprës teatrore; ▪ organizon opinionin e vet sipas mjeteve shprehëse të teatrit dhe mendimit estetik; ▪ përdor ide të ndryshme për të organizuar dhe qartësuar mendimin ose mesazhin që përcjell vepra teatrore; ▪ ndan përvojat e veta teatrore me të tjerët.
Kompetenca: Performimi/interpretimi teatror Kjo kompetencë ka të bëjë me zhvillimin e aftësive interpretuese, duke u bazuar në gjuhën teatrore si aspekte themelore të teatrit.	▪ përjeton emocionalisht gjatë procesit të interpretimit të një vepre, duke dhënë qartë mesazhin që përcjell vepra; ▪ interpreton veprën duke dhënë emocionet e karakterit të veprës sipas autorit dhe periudhës në të cilën është realizuar vepra; ▪ bën krahasimin e veprave teatrore, duke përdorur elementet e ndryshëm specifik; ▪ interpreton mendimin e vet mbi përmbajtjet teatrore të pjesëve të parapëlqyera përmes komunikimit artistik dhe estetik të saj; ▪ ndan përvojat e veta interpretuese me të tjerë.

Kompetenca: Vlerësimi i veprave teatrore Kjo kompetencë ka të bëjë me kuptimin, gjykimin dhe vlerësimin e veprave teatrore duke i njohur ato në hapësirë dhe në kohë përmes historisë dhe autorit të veprës, bazuar në kontekstin historik, artistik, politik në të cilën është krijuar vepra.	Disa tregues kryesorë janë: ▪ zhvillon gjykimin dhe mendimin krijues të mendimit teatror dhe estetik; ▪ analizon veprat teatrore që nga antikiteti e deri në ditët tona; ▪ vlerëson veprat teatrore, sipas autorit, veprës dhe periudhës në të cilën është realizuar vepra, duke bërë një gjykim kritik dhe estetik.
---	--

Organizimi i mësimit të teatrit me bazë kompetencat, siguron zhvendosjen e fokusit të nxënies nga përmbajtja lëndore (mësuesi në qendër) në atë që nxënësit kanë nevojë të dinë dhe të bëjnë me efikasitet në situata të ndryshme të nxëni (nxënësi në qendër). Nxënësit mësojnë nga njerëzit dhe materialet përreth tyre.

2.3 Shtrirja e lëndës së teatrit

Sipas Kornizës së Kurrikulës së Shqipërisë dhe planit mësimor ndarja e kohës mësimore për arsimin e mesëm të ulët (AMU) teatri zhvillohet në klasën e 5-6-të.

Tabela 2: Vendi që zënë artet në Planin mësimor të AMU-së

Nr.	FUSHA/LËNDËT	KLASAT									
		Përgatitore	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
5	ARTE	3	2	2.5	3	2	2.5	3	2	2	2
5.1	Muzikë		1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.2	Art pamor		1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.3	Kërcim			0.5	1						
5.4	Teatër						0.5	1			

Në arsimin e mesëm të lartë (AML), fusha e arteve zhvillohet me 6 orë mësimore/javore. Në shkallën e pestë dhe të gjashtë të kurrikulës, artet zhvillohen, në kurrikulën me zgjedhje klasat 10/12 të, artet zhvillohet në 2 orë:

- Muzikë 2 orë
- Art pamor 2 orë
- Teatër 2 orë

Lënda e teatrit zhvillohet për 36 javë mësimore me nga 2 orë mësimore secila (45 minuta), pra gjithsej 72 orë. Lënda e teatrit zhvillohet përmes tre tematikave përmbajtjesore: *Gjuha dhe komunikimi teatror (GJKT)*, *Teknika dhe procese (TP)* dhe *Historia, teatri dhe shoqëria (HMT)*.

Megjithëse njohuritë përcaktohen për secilën tematikë, ato mund edhe të trajtohen të integruara me njëra-tjetrën. Brenda shumës së orëve të lëndës teatër, mësuesi planifikon të gjitha veprimtaritë që do të organizojë për një mësimdhënie – nxënie sa më efektive (si përmbajtja teatrore sipas programit, projekti, apo edhe veprimtari të tjera në ndihmë të përparimit të nxënësit).

Tabela 3: Tabela përmbledhëse e peshave për secilën tematikë.

KLASA	TEMATIKAT			GJITHSEJ ORË
	GJUHA DHE KOMUNIKIMI	TEKNIKA DHE PROCES	HISTORIA TEATRI DHE SHOQËRIA	
Klasa 10,11 ose 12-të	10	32	30	72 orë

III. ZHVILLIMI I KOMPETENCAVE KYÇ NËPËRMJET KOMPETENCAVE TEATRORE

Kompetenca përcaktohet si harmonizim i njohurive, shkathtësive, vlerave dhe qëndrimeve për të trajtuar plotësisht situatat e kontekstit. Kompetencat kyç janë ato që i nevojiten një individi për zhvillimin e tij personal, për punësimin, për përfshirjen në jetën sociale si qytetar aktiv, për përshtatjen në botën digjitale.

Zhvillimi i kompetencave kyç nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies – nxënies nuk është një proces i veçantë, por mësuesi mban parasysh lidhjen e kompetencave kyç, me kompetencat

teatrore. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat e të nxënit, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme për procesin e të nxënit. Kur nxënësi realizon kompetencat teatrore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyç.

Shembujt e sjella pasqyrojnë zhvillimin e kompetencave kyç nëpërmjet zhvillimit të kompetencave teatrore dhe përmbajtjes së lëndës nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

- 1) **Kompetencat kyç “Komunikimi dhe të shprehurit” dhe “Të menduarit”** të cilat zhvillojnë te nxënësit të kuptuarin e mesazheve që u drejtohen, shprehen në mënyrë të përshtatshme me anë të gjuhës, simboleve, shenjave, kodeve, përpunojnë në mënyrë të pavarur, kritike, ndërvepruese dhe krijuese informacionin, mund të lidhet mjaft mirë me kompetencën teatrore “Të menduarit dhe komunikimi teatror”. Disa ilustrime konkrete të pyetjeve tipike dhe përgjigjeve për të zhvilluar këto kompetenca, në nivele të ndryshme arsimore, mund të jenë:

Shembulli I: Ndërtimi i intervaleve

I: Bora ka përzgjedhur për temën “Teatri modern” aktorin e preferuar X. Ajo flet rreth këtij aktori duke listuar argumentet e saj pse i pëlqen ai më shumë se aktori Y. A e bëri drejtë Bora gjykimin mbi këto dy aktorë? Nëse jo? Si duhej bërë?

II: Po Bora ka të drejtë të krahasojë këto dy aktorë nëse në listimin e argumenteve të saj ndalet në:

- Rrymën teatrore që ato aktrojnë.*
- Interpretimin që i dallon ato nga njëra – tjetra.*
- Çmimet që ato kanë marrë.*
- Turnetë që ato kanë bërë.*
- Ndjekësit që ato kanë.*

Nëse ky listim bazohet në argumente të qëndrueshme gjykimi ia ka arritur qëllimit.

- 2) **Kompetenca kyç “Të mësuarit për të nxënë”** e cila i krijon nxënësve mundësitë për të përdorur strategji të ndryshme të nxëni dhe e përgatitet për të nxënit gjatë gjithë jetës mund të lidhet më së miri me kompetencën teatrore “Zgjidhja e situatës problemore”. Një ilustrim konkret i një situatë të nxëni për të zhvilluar këtë kompetencë, mund të jetë:

Shembulli 1:

“Në një nga esetë që duhet të krijojnë nxënësit lidhur me një ndjekje të veprës teatrale, mbi një periudhë të caktuar” duhet të zhvillojnë aftësitë e të menduarit personal dhe kritik.

Për të realizuar këtë ju duhet të përcaktoni kriteret e esesë?

Çfarë vepre do të zgjidhni komedi, traghedi, dramë për të shprehur përjetimet personale? Pse e keni zgjedhur këtë autor? Shpjegoni pse kjo vepër teatrale dhe ky autor është përfaqësues i denjë këtij lloji zhanri?

A ka mënyrë tjetër për të zhvilluar aftësitë e të menduarit personal dhe kritik në një formë tjetër?”

Shembulli 2:

*Në temën mësimore “Lojë përmes improvizimit” nxënësit **për 10 sekonda** improvizojnë si një objekt (kafshë apo objekt i ngrirë). Kjo gjë i nxit krijimtarinë, zhvillon ndërgjegjësimin mbi trupin e përdorimin e tij dhe nxit punën në grup i caktuar.*

- 3) **Kompetencat kyç “Personale” dhe “Qytetare”** të cilat zhvillojnë te nxënësi vetëbesimin, vetëvlerësimin, besimin te të tjerët, bashkëjetesën sociale si qytetarë të përgjegjshëm, mund të lidhet shumë mirë me kompetencën “Vlerësimi artistik”. Një ilustrim konkret i një aktiviteti që ndihmon në arsyetimin dhe propozimin e zgjidhjeve. Më pas nxënësit vetë mund bëjnë deduksionin e veprimeve të tyre.

Në temën mësimore “Improvizim dhe kori” një grup nxënësish improvizojnë duke prishur unitetin. Nëpërmjet kësaj teknike mëson të punojë në grup dhe kupton rëndësinë e disiplinës, si dhe mëson ta shohë botën dhe të tjerët nëpërmjet këndvështrimeve të ndryshme, duke hyrë në “këpucët e tjetrit”.

Në temën mësimore “Mesazhet që përcjell teatri” nxënësit përfshihen në mënyrë aktive në zhvillimin e informacionit, bashkëpunimin dhe respektimin e mendimit që ata ndajnë me njëri-tjetrit. Ky bashkëpunim sjell edhe vetëbesimin dhe krijon besimin te të tjerët kur puna ndahet në mënyrën e duhur dhe sipas aftësive të gjithësecilit.

- 4) **Kompetenca kyç “digjitale”** e cila zhvillon te nxënësi përdorimin efektiv të pajisjeve digjitale për të shkëmbyer, prodhuar, krijuar, prezantuar apo përpunuar informacionin mund të lidhet me kompetencën teatrore “Përdorimi i teknologjisë në teatër”.

Një ilustrim konkret është realizimi i një studimi mbi një temë të caktuar lidhur me teatrin.

- *Formuloni një pyetësor për të mbledhur të dhëna rreth mendimeve të të rinjve se zhanër teatror pëlqejnë më shumë? Pse? Pyetini ata a i shpenzojnë për të krijuar koleksion me teatrin e tyre të parapëlqyer?*
- *Organizoni të dhënat që ju keni mbledhur dhe bëni të paktën një grafik që tregon se çfarë mendojnë të rinjtë rreth kësaj çështjeje.*
- *Përpikuni të gjeni informacione rreth studimeve të viteve të fundit për zhanret e pëlqyera nga të rinjtë. Organizoni të dhënat dhe përdorni grafikët për të treguar informacionin.*
- *A përputhen mendimet e të rinjve që keni mbledhur me anë të pyetësorit me të dhënat që ju keni gjetur për vitet e fundit në lidhje me 2-3 zhanre? Shpjegoni.*
- *A mendoni ju se të dhënat dhe grafikët do të jenë të ndryshëm nëse ju përshkruani parapëlqimet e zhanreve të të rinjve sot me ata të 10 viteve më parë ? Ku bazoheni ?».*

Shembulli 2:

Në temën mësimore “Lindja e tragjedisë” nxënësit kërkojnë dhe përzgjedhin vetë informacionin e duhur, i mbledhin dhe hedhin ato duke bërë një prezantim apo fragmente aktesh nga tragjedi të ndryshme në një DVD, duke prezantuar apo përshkruar përjetimin që marrin ata nga vepra apo duke komentuar dhe krahasuar dy vepra të të njëjtës gjini me autorë të ndryshëm.

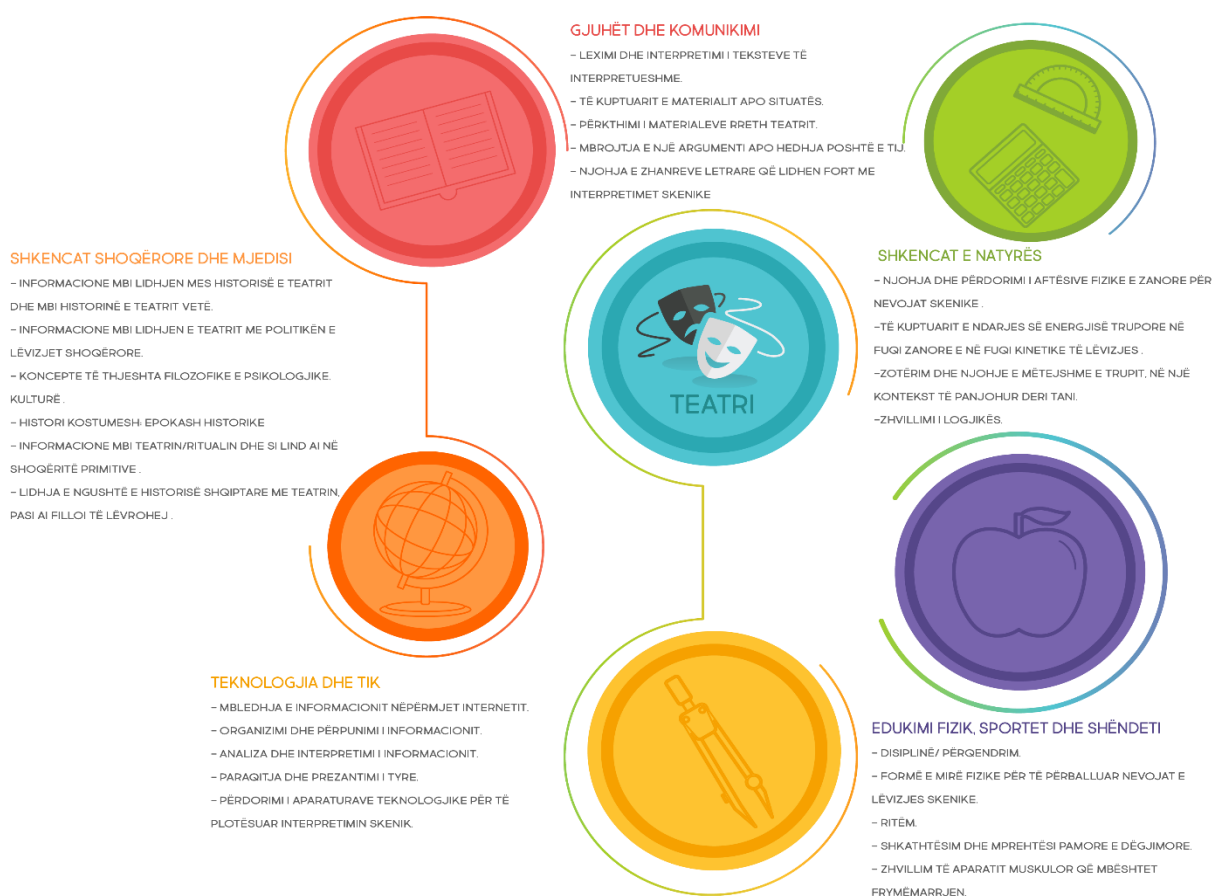
IV. INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Teatri lidhet me lëndët brenda fushës së saj, por edhe me lëndë të fushave të tjera në kurrikul. Teatri është domosdoshmërisht i lidhur me lëndët brenda fushës së arteve, por edhe me fusha të tjera të të nxënësit. Elementet teatrore si: *interpretimi, skenografia, muzika, kostumet, ndriçimi*, etj., lidhen shumë mirë me disiplinat e tjera artistike, si kërcimi, arti pamor, muzika, por edhe me letërsinë, gjuhën, shkencat shoqërore dhe mjedisi, biologjinë, fizikën, etj.. Ndaj mësuesi synon që ta nisë lëndën nga ato që fëmija tashmë i njeh dhe teksa i çon drejt zbulimit të mëtejshëm, u

shpjegon edhe lidhjet me ato që fëmijët po zbulojnë. Më poshtë paraqiten disa lidhje ndërlëndore të teatrit me lëndë të tjera, të para përmes rezultateve të të nxënës të njohurive:

Kështu mësuesit duhet t'u japin mundësinë nxënësve të rikujtojnë duke konsoliduar më mirë përvojat që ata kanë krijuar, duke i pasuruar dhe duke u dhënë drejtim të mëtijshëm këtyre përvojave. Diagrami i mëposhtëm paraqit disa lidhje të teatrit me lëndë të tjera, përmes njohurive teatrore

Shembujt e mëposhtëm të integritimit ndërlëndor nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Shembull 1: Tema mësimore “Improvizimi dhe kori”, lidhja e teatrit me lëndën gjuhë shqipe dhe letërsi, klasa 6-të

Në temën mësimore “Improvizimi dhe kori” klasa 6-të, mësuesi mund të bëjë lidhjen e njohurive teatrore që nxënësit duhet të marrin me njohuritë që ata kanë marrë nga lëndët e tjera në atë vit shkollor apo në vite të tjera. Ndërthurja e njohurive bëhet natyrshëm duke rikujtuar njohuritë mbi improvizimin dhe korin dhe me njohuritë që kanë nxënësit për teatrin grek nga letërsia. Kështu hapat që ndjek mësuesi për të realizuar këtë orë mësimore janë si më poshtë:

Hapi I: Njohja me rrethanën improvizuese

Shkruhet fjala “kori” dhe u kërkohet nxënësve të flasin rreth njohurive që kanë nga letërsia për korin grek në lashtësi.

Mësuesi i shpërndan çdo nxënësi një poezi ose një shumë këngë të njohur për ta, të thjeshtë, që duhet ta interpretojnë në kor. Kjo bëhet për të improvizuar dhe sjellë një moment nga koha e lashtësisë kur improvizoheshin poema dhe poezi nga këngëtarë dhe kore të ndryshme.

Hapi II: Të kuptuarit dhe ndërtimi i njohurisë

Mësuesi jep informacione ose bën lidhje me dije të mëparshme, për korin në teatrin antik.

Mësuesi gjithashtu u shpjegon se në këtë rast improvizimi nuk duhet të prishë punën e përbashkët, ashtu siç ndodhi në fillim, duke e lidhur me dijet e mëparshme të improvizimit.

V. TEMAT NDËRKURRIKULARE

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Teatri ka një shumëllojshmëri zbatimesh në jetën e përditshme dhe është e lidhur me shumë komponentë të arsimit. Kjo lidhje është e dyfishtë sepse ajo jo vetëm merr në konsideratë shumë nga këto komponentë, por edhe kontribuon në realizimin e tyre.

Temat ndërkurrikulare që mund të zhvillohen janë:

- *Identiteti Kombëtar dhe njohja e kulturave*
- *Të drejtat e njeriut*
- *Vendimmarrja morale*
- *Zhvillimi i qëndrueshëm*
- *Mjedisi*
- *Ndërvlerësia*
- *Bashkëjetesa paqësore*

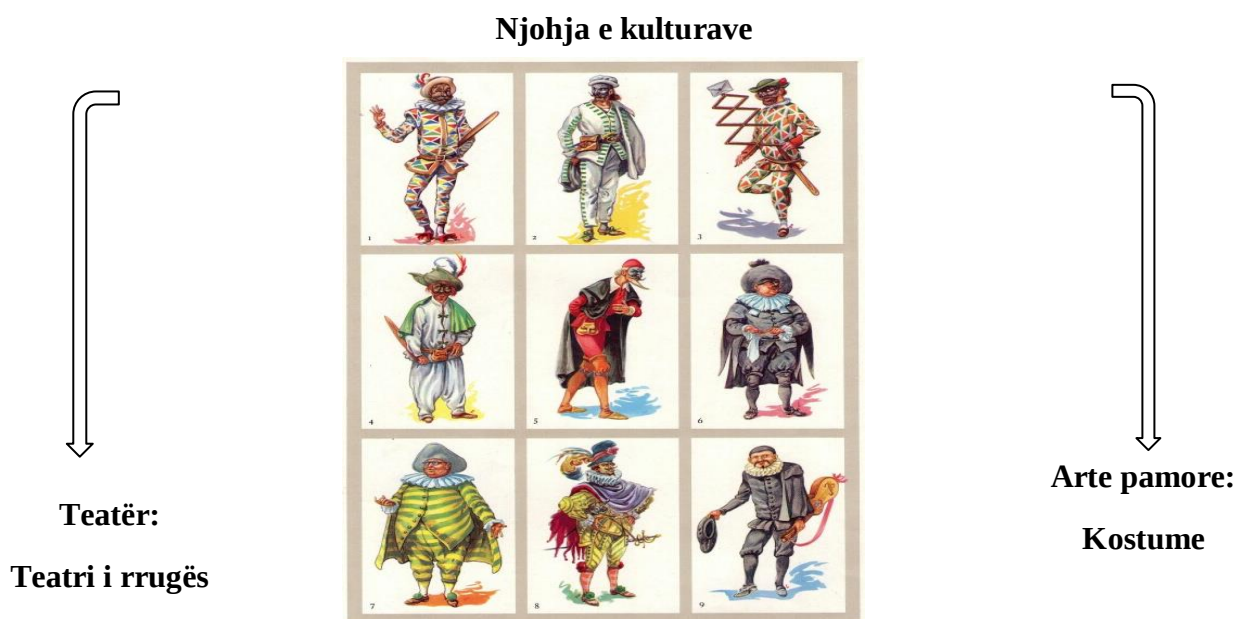
Nxënësi duhet të zgjidhë situata dhe probleme, duhet të përdorë elemente të gjuhës teatrore, në mënyrë që të qartësojë dhe të shpjegojë çështje të ndryshme që lidhen me realizimin e tyre. Përmes situatave të paraqitura në temat ndërkurrikulare, nxënësi ka mundësi të bëjë lidhjet ndërmjet kompetencave teatrore me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave. Nxënësi kontribuon përmes aktiviteteve teatrore, duke shpalosur vlerat e kulturës së vet, duke respektuar dhe promovuar vlerat e kulturave të tjera, duke bashkëpunuar vetëm dhe në grup në aktivitete të

ndryshme duke dhënë kontributin e vet, duke dhënë zgjidhje situatave dhe problemeve të ndryshme teatrore/artistike, duke përdorur gjuhë të saktë teatrore për të komunikuar vlera dhe qëndrime, duke shpjeguar teknika interpretimi dhe procese të ndryshme skenike, që lidhen dhe me fusha të tjera që ata mësojnë. Përmes situatave të paraqitura në temat ndërkurrikulare, nxënësi ka mundësi të bëjë lidhjet ndërmjet kompetencave teatrore me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave. Nxënësi përdor aftësitë e tij teatrore që kanë të bëjnë me simbole, konvencione skenike, kostumografi e rekuizitë, duke ndërtuar një marrëdhënie aktive në mjedisin e tij.

Ai mund të shpjegojë elementet e një shfaqjeje skenike, çfarë tiparesh teatrore ka jeta e tyre dhe ndërvarësitë e mjedisit dhe botës njerëzore (loja, rituali, marrëdhëniet njerëzore, shkak-pasojë). Nxënësi mëson të mprehë dëgjimin, vëmendjen dhe të komunikojë përmes një gjuhe të zhvilluar dhe elementeve artistike, për të krijuar një pjesë teatrore/skenike, duke përdorur elementet dhe parimet e gjuhës teatrore, duke eksperimentuar me elemente të tjera artistike që lidhen me teatrin, duke organizuar krijimin e vet teatror, sipas larmisë së mjeteve skenike. Nxënësi fillon të familjarizohet me përmbajtje të ndryshme të veprave teatrore/skenike, duke zbatuar teknika të interpretimit dhe procese të ndryshme, duke respektuar rregullat e sjelljes skenike, duke ndarë përvojat e veta interpretuese me të tjerë dhe duke interpretuar në mënyrë artistike. Nxënësi analizon veprat teatrore të interpretuara, duke gjykuar dhe shpjeguar kuptimin e tyre, çka sjell një qëndrim kritik dhe estetik ndaj teatrit dhe kulturës në përgjithësi.

5.1. Shembull i teatrit me artin pamor

Tema: *Njohja e kulturave* tregon qartë lidhjen e njohurive të teatrit me artet pamore.

VI. METODOLOGJIA MËSIMDHËNIE – NXËNIE NË TEATËR

Përdorimi i metodologjive të mësimdhënies në procesin e të nxënës të teatrit është kusht për rritjen e cilësisë së arritjeve të nxënësve, duke i dhënë secilit mundësinë të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin teatror/artistik, që zotëron brenda vetes. Organizimi i mirë i procesit të mësimin të teatrit do të thotë që nxënës të vendosen në situata konkrete krijuese, ku ata përjetojnë dhe provojnë vetë gjatë proceseve të interpretimit. Kjo arrihet vetëm nëpërmjet motivimit dhe përkundrejt zhvillimit të kompetencave të caktuara si dhe tematikave përkatëse mësimore.

Mësimdhënia e teatrit, për nga vetë natyra, zhvillohet përmes veprimtarive krijuese, shprehëse, emocionale. Çdo përmbajtje dhe veprimtari mësimore teatror është e pëlqyeshme dhe krijon emocione, kur nxënës drejtohen drejt saj në mënyrë të vetëdijshme, çka u mundëson atyre shprehjen e potencialit intelektual/krijues dhe artistik në shumë aspekte.

Nxënës të një klase janë të ndryshëm, për sa i përket mënyrës se si ata nxënë: *individualisht, në grup, nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete* etj. Përpos kësaj, që nxënës të zotërojnë kompetencat kyçe dhe kompetencat lëndore, duhet të përvetësojnë konceptet dhe të zotërojnë shprehitë teatror. Të dy këto kushte diktojnë nevojën për strategji të ndryshme të mësimdhënies, të cilat përshtaten me objektin e të nxënës dhe nevojat e nxënësve.

Një mësimdhënie – nxënie e mirë menduar dhe e mirë planifikuar, krijon kushtet e nevojshme për një nxënie të suksesshme dhe lehtëson, si punën e mësuesit, ashtu edhe atë të nxënësit. Kompetencat teatror janë të ndërlidhura, me sinergji dhe zhvillohen nëpërmjet situatave të të nxënës që kanë në qendër pjesëmarrjen aktive të nxënësve. Nxënës janë aktivë kur përfshihen në veprimtari krijuese apo performuese, hulumtime mbi vepra dhe përfaqësues, krijime ose simulime të njohurive teatror, aftësive, krahasime të veprave teatror apo nxjerrje konkluzionesh. Për të siguruar këtë pjesëmarrje aktive të nxënësve, mësuesi duhet të krijojë një atmosferë që i bën ata të ndihen të lirshëm dhe të zhdërvjellët për të zhvilluar njohuritë e tyre në teatër.

Çfarë dëgjoj, e harroj

Çfarë dëgjoj dhe shikoj, e kujtoj pak

Çfarë dëgjoj, shikoj dhe diskutoj, filloj ta kuptoj

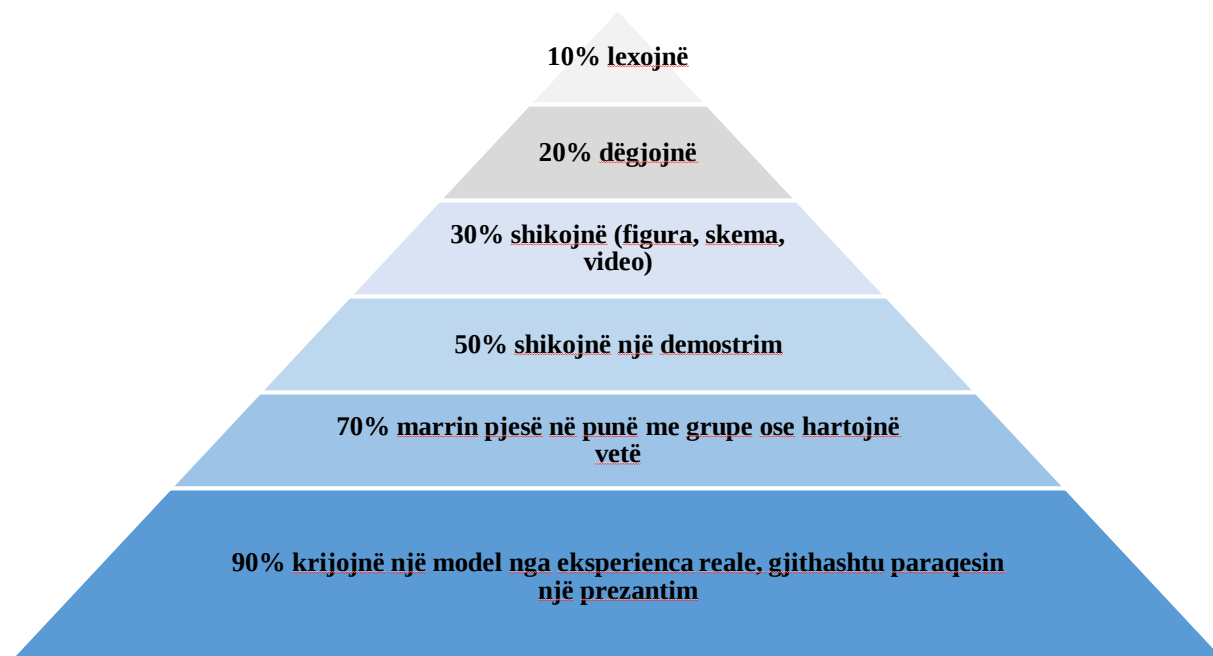
Çfarë dëgjoj, shikoj, diskutoj dhe bëj, fitoj njohuri dhe aftësi

Çfarë i mësoj dikujt tjetër bëhem kompetent.

(Sillberman, 1996)

Në mbështetje të këtyre fjalëve të Sillberman paraqitet edhe në mënyrë skematike piramida e të nxënësit nga Edgar Dale. Nxënësit janë të aftë të nxënë shumë mirë nëse:

Figura 1: Piramida e të nxënësit

Planifikimi i punës mësimore dhe procesi i mësimdhënies është një moment/fazë e cila kërkon të japë njohuritë e duhura nxënësit, të nxisë nevojat e tyre, interesat dhe mënyrat e tyre të të mësuarit. Procesi mësimor do të ketë rezultate pikërisht nëse nxënësit janë të nxitur për të nxënë dhe ku secili nxënës mëson sipas një mënyre të caktuar apo të njohur në literaturën pedagogjike si *stile të të nxënësit*. Disa nxënës mësojnë përmes *perceptimit*, të tjerë mësojnë duke *analizuar apo reflektuar*, disa përmes *të parit dhe të dëgjuarit*, disa mësojnë vetëm, të tjerë mësojnë në grupe, disa mësojnë në tërësi përmbajtjen mësimore, ndërsa të tjerë e ndajnë atë në pjesë më të vogla logjike.

Krahas këtyre përcaktimeve të të nxënësit, janë mësimdhënësit të cilët gjatë përdorimit të strategjive dhe metodave në procesin mësimor, nxjerrin në pah artin dhe mjeshtërinë e tyre, por edhe vënë në zbatim përmes stileve të të nxënësit këto metoda.

Mësues të caktuar përdorin më shumë demonstrimin, të tjerë ligjërimin, reflektimin, diskutimet, por ka të atillë që përqendrohen më shumë në të menduarit, te kujtesa, në të kuptuarit. Për të arritur suksese në procesin mësimor duhet patjetër që mësimdhënësi t'i zbatojë stilet e të nxënësit, duke njohur më parë mënyrat se si mësojnë nxënësit, pikëmbështetje për planifikimin e punës mësimore, përputhshmërisë së stileve të të nxënësit dhe përdorimit të metodave apo teknikave të mësimdhënies në varësi të stileve të përdorura. Stilet e të nxënësit, nëpërmjet metodave dhe

teknikave të mësimdhënies përmbush detyra të rëndësishme të mësimdhënies dhe të të nxënit. Përmes stileve të të nxënit mësuesi:

- Ruan *përfshirjen aktive*;
- Nxiti *diskutim të hapur*;
- Nxiti nxënësit të krijojnë dhe të bëjnë pyetjet e tyre;
- Ndhmon *shprehjen e mendimeve* të nxënësve;
- Ruan *motivimin* e nxënësve për të mësuar;
- Siguron një mjedis ku *respektohen mendimet*;
- Krijon një shtresë për *reflektim* në atë që nxënësit *vlerësojnë*;
- Shërben si nxitje për *ndryshim*;
- Vendos shpresë për *përfshirjen kritike* të nxënësve;
- Ndhmon *mendimin kritik* në nivele të larta e të ndërlikuara.

Mësimdhënia e teatrit, synon gjithëpërfshirjen dhe bazohet në *mësimdhënien dhe nxënien bazuar në kompetenca; mësimdhënien me në qendër nxënësin dhe mësimdhënien e nxënien e integruar.*

Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, për sa i përket mënyrës se si ata nxënë: individualisht, në grup, nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete etj..

Planifikimi dhe përzgjedhja e metodave dhe teknikave të mësimdhënies në mësimin e teatrit duhet të mbajë parasysh:

- Kompetencat kyçe;
- ndërtimi i çdo njohurie dhe i çdo aftësie mbështetur në ato të mëparshmet;
- veprimtari krijuese teatrore, të cilat lidhin mesazhet dhe konceptet teatrore me situata të jetës reale;
- mjete dhe materiale konkrete didaktike dhe ato të teknologjisë CD, DVD, kompjuter, magnetofon;
- krijimi i qëndrimit pozitiv ndaj lëndës së teatrit dhe përdorimi i saj përgjatë gjithë jetës;
- bashkëveprimi mësues-nxënës gjatë procesit mësimor, duke qenë plotësues të njëri-tjetrit.

Mësimdhënia e planifikuar mirë, krijon kushtet e nevojshme për një nxënie të suksesshme dhe lehtëson, punën e mësuesit edhe atë të nxënësit. Përmes metodave dhe teknikave të ndryshme të mësimdhënies me në qendër nxënësit, mësuesi duhet të krijojë një atmosferë, që i bën ata të ndihen të lirshëm dhe të zhdërvjellët, për të zhvilluar njohuritë e tyre në teatër. E rëndësishme është që nxënësi të zhvillojë të nxënit në veprimtari konkrete, ku ai ndërton dhe zhvillon më tej

kompetencat lëndore, si edhe ato kyçe. Atij i kërkohet që nëpërmjet veprimtarive interpretuese, të zhvillohet një nivel i lartë të menduari sidomos në ndjekjet e shfaqjeve, por edhe në interpretimin personal, duke kërkuar arsyetime apo përgjigje të pyetjeve të tilla si: *“Pse më pëlqen?”*, *“Ç’farë mesazhi përcjell?”*, *“Cilit zhanër i përket?”*, *“Pse është i veçantë ky dramaturg?”* etj.. Në këtë mënyrë ai nxitet të reflektojë mbi veprimet e veta dhe të zhvillojë situata të reja në kontekste të caktuara.

Disa metodologji dhe teknika shumë efikase në orën e teatrit janë: *“Tabloja”*, *“Më thuaj ç’mendon”*, *“Objekt për 10 sekonda”*, *“Nga një fjalë me radhë”*, *“Bëhu mësuesi”*, *“Roli në dërrasë”*, *“Karrigia e hetuesit”*, *“Rruga e ndërgjegjes”*, *“Jam edhe unë”*, etj..

6.1. Teknika “Tabloja”.

Është një mënyrë e shpejtë dhe efikase për të filluar një orë mësimi teatri dhe është më se e përshtatshme për fëmijët. Ata mund të krijojnë një tablo duke përdorur trupat e tyre dhe shprehje emocionale përmes gjesteve e shprehjeve të fytyrës ose të sjellin në jetë një pikturë të famshme, pa lëvizur. Klasa mund të ndahet në disa grupe dhe të tjerët të gjejnë se çfarë po ndodh. Fëmijët e kanë të lehtë që ta kuptojnë, pasi “kush bën poza më të bukura” është një lojë e njohur për ta. Kjo metodë funksionon edhe me improvizim të çastit, por edhe me parapërgatitje. Fotoja tregon një tablo nga shfaqja “Tri Motrat” e Çehovit, vënë në Teatrin Kombëtar.

Ndërsa foto e radhës është një rast kur nxënësit janë përpjekur të sjellin në jetë një pikturë të njohur në një ekspozitë. Me fëmijët është mirë që të fillohet nga tablo përrallash të njohura për ta. Kjo teknikë njihet si teknikë çliruese edhe për më të ndrojturit, ndaj mësuesi duhet të bëjë kujdes, që të përkrahë çdo ide të re që lind nga nxënësit. Në rastin e përrallës ajo mund t’u kërkojë grupeve të

ndryshme, që të rikrijojnë çaste të ndryshme kyçe të përrallës, duke dhënë një tablo të vazhduar nga fillimi në fund të të gjithë historisë. Ajo mund t’u kërkojë nxënësve që improvizimin e bërë në klasë ta çojnë më tej në shtëpi, duke gjetur kostume apo objekte, që do ta plotësonin më mirë tablonë e përcaktuar dhe nxënësit mund t’i sjellin orën tjetër në klasë. Kjo bën që të gjithë nxënësit të përfshihen dhe të mendojnë në mënyrë krijuese për elemente të ndryshëm teatrorë.

6.2. Teknika “Më thuaj ç’mendon”.

Kjo është një teknikë e shpejtë, që ndjek natyrshëm teknikën e tablosë. Pasi u kërkon nxënësve të imitojnë sende me teknikën e tablosë, për shembull, sendet që gjenden në një dhomë të lënë rrëmujë. Shembulli në foto është një dhomë ndenjeje.

Pasi nxënësit kanë zënë vende e objekte, mësuesi i prek me radhë. Objekti që preket duhet të thotë atë që mendon në ato çaste si objekt. Duke e

shtuar me radhë shpeshtësinë nxënësit nxiten që të flasin gjithmonë e më shumë si objekti që përfaqësojnë. Kjo bën që nxënësit shumë shpejt, pa e kuptuar, të futen në garë me njëri-tjetrin dhe të jenë më të lirshëm në krijimtarinë e tyre, si objekti që përfaqësojnë. Të njëjtën teknikë mund ta provoni edhe me një nga skenat e përrallave dhe fëmijët të imitojnë kafshën që kanë në përrallë, duke mjaullirë, lehur, duke bërë veprime tipike të

një kafshe, etj.. Për ta çuar më tej, mund t'u kërkon nxënësve të ndërrojnë objektet ose kafshët me shokët e shoqet dhe të shikoni se çfarë tjetër do të thoshte e bënte ai objekt apo kafshë.

6.3. Teknika “Objekt për 10 sekonda”.

Kjo është një teknikë shumë e mirë improvizimi, shumë pranë lojës për fëmijët. Ndajini në grupe me 4-6 veta dhe thoni emrin e një objekti, që ata duhet ta bëjnë për dhjetë sekonda me trupat e tyre, ndërsa ju numëroni për së prapthi nga dhjetë në zero. Zakonisht secili grup gjen një mënyrë të ndryshme nga të tjerët. Të mirat e kësaj teknike janë se nxit krijimtarinë, zhvillon ndërgjegjësimin mbi trupin e përdorimin e tij dhe nxit punën në grup. Shembuj që mund t'u jepni nxënësve janë: një makinë, një orë, një telefon, piano, gjirafë, etj.. Në foton më poshtë, grupi po improvizon një divan.

Ju mund ta çoni edhe një hap më tej, duke u kërkuar fëmijëve të bëjnë jo vetëm një figurë, por një trup në lëvizje: zjarr, pyll, pemë në stuhi, shqiponjë, syrin që pulitet, etj..

6.4. Teknika “Nga një fjalë me radhë”

Kjo teknikë kërkon që fëmijët të ulen në rreth dhe pasi të fillojë historia, të gjithë të shtojnë nga një fjalë me radhë. Zakonisht fillon me “Na ishte njëherë...”. Qëllimi është që mendimi të rrjedhë i lirë dhe askush të mos mund të parashikojë si do të shkojë, a të mund ta paracaktojë rrjedhën e ngjarjes. Nuk është gjithmonë e lehtë të ruash rrjedhën logjike, por mbetet shumë argëtuese. Përpiquni ta regjistroni historinë dhe t'ua vini nxënësve ta dëgjojnë në fund ose shkruajeni vetë nga regjistrimi dhe orën e ardhshme shpërndajuni të shkruar. Kjo teknikë ndihmon krijimtarinë, të dëgjuar, aftësinë e të kuptuarit e treguarit një histori dhe punën në grup. Radhën tjetër mund t'u kërkon nxënësve, që të ndarë në grupe me nga 3-4 veta të shkruajnë një histori në grup, ku secili shkruan një fjali dhe ia pason shokut, e kështu me radhë, derisa secili nxënës në grup të ketë shkruar nga pesë fjali. Në fund mblidhni dhe lexoni historitë.

6.5. VI.5 Teknika “Bëhu mësuesi”

Jepini klasës të lexojë një vjershë, një përrallë a një tregim të njohur, që do ta analizoni orën e ardhshme për ngjarjen, personazhet, kohën e zhvillimit të ngjarjes, rrethanat, mesazhin, etj.. Kërkojuni fëmijëve të kenë mendjen se për çfarë i pyesni ju. Jepuni detyrë shtëpie një tjetër material të thjeshtë. Të nesërmen, thërrisni një nga nxënësit që të bëjë rolin tuaj dhe ju bëni rolin e tij. Në çdo orë caktoni nga një nxënës të ri, gjithmonë papritmas. Nëse nxënësi ngecet, nxiteni

duke e shtyrë të mendojë: “Çfarë do të bënte/pyeste një mësues tani?” Kjo teknikë jo vetëm që i ndihmon të veshin këpucët e tjetrit, ca më shumë të një roli më autoritar se ata vetë, por edhe të mendojnë si një regjisor që ngre pyetje.

Në po të njëjtën mënyrë mund ta çoni më tej, për të shfrytëzuar dijet ndërkurrikulare, duke u kërkuar të zgjedhin një personazh të famshëm nga lëndë të tjera: Van Gog nga arti pamor, Njutoni nga fizika, Arkimedi nga matematika, Qesari nga historia, etj. dhe të flasin e të sillen si ata.

6.6. Teknika “Roli në dërrasë”

Kjo është një teknikë që mund të përdoret për personazhin e një libri që e kanë lexuar të gjithë fëmijët, për shokë ose shoqe të klasës ose edhe si punë individuale në shtëpi, që nxënësit mund ta bëjnë për një personazh të dashur për ta. Gjithësesi, do të ishte mirë ta fillonit me një personazh të krijuar fillimisht nga fantazia e fëmijëve. Vizatoni siluetën e një trupi dhe fëmijët vijnë me radhë të shkruajnë secili një tipar, që ata mendojnë se ka lidhje me atë personazh, duke filluar që nga emri, gjinia e moshja, e deri tek marrëdhëniet me të tjerët, tiparet e personalitetit, por edhe ëndërra, frikëra e sekrete.

Edhe kjo teknikë mund të shtrihet në lëndë të tjera, pasi mund t’u kërkon nxënësve që veç personazheve artistikë, të nxjerrin tipare edhe për personazhet historikë.

6.7. Teknika “Karrigia e hetuesit”

Secili nga nxënësit zgjedh një personazh, që mund të jetë nga një libër, historik ose aktual. Ai ulet në një karrige para grupit (nëse nxënësit nuk ndihen rehat mund të krijojnë edhe grupe me nga 2-3 veta) dhe u përgjigjet pyetjeve të tyre se cili është, ku jeton, ç’farë marrëdhënie ka, si sillet, çfarë e shtyn të bëjë ato që bën. Kjo metodë përdoret më vonë për të analizuar personazhet që do të luajnë ose pasi kanë parë një shfaqje, por mësuesi mund t’u kërkojë si detyrë, që të njëjtat pyetje t’i shtrojnë individualisht edhe për veten e tyre, duke zhvilluar kështu përmes teatrit kompetencën e të menduarit dhe kompetencën personale. Kjo teknikë i ndihmon fëmijët, që përveçse të

mësojnë të analizojnë, të jenë edhe krijues e të improvizojnë, në rastet kur nuk i dinë përgjigjet, duke hyrë kështu në këpucët e tjetrit.

6.8. Teknika “Rruga e ndërgjegjes”

Një teknikë e dobishme kur analizohet çdo lloj dileme, me të cilën përballlet personazhi, që jep mundësinë e thellimit në një çast vendimtar. Klasa ndahet në dy grupe, përballë njëri-tjetrit. Mësuesi ose një nxënës që luan personazhin, ecën mes dy palëve dhe dëgjon këshillat që i japin anëtarët e secilës anë. Grupet mund të organizohen, që të japin këshilla të kundërta. Lërimi të mendohen dhe të nxjerrin këshillat e tyre. Pasi të gjithë të kenë dhënë këshillën e vet, kur personazhi mbërrin në fund, merr një vendim, në varësi të këshillave që ka dëgjuar dhe thotë pse mori atë vendim. Kjo mund të bëhet me dilema të një pjese dramaturgjike a tregimi, por edhe me ngjarje të njohura historike (veprimtari ndërkurrikulare).

6.9. Teknika “Jam edhe unë”

Kjo teknikë bashkërendon lëvizjen fizike, me fjalën, me veprimin, me improvizimin dhe me tiparet e personazhit. Mësuesi jep një situatë dhe u lë pak kohë fëmijëve të mendojnë secili personazhin e tij. Pastaj, thërret emrat në mënyrë të çrregullt dhe ata duhet t'i shtohen një nga një situatës, me personazhin, veprimin dhe fjalët që kanë menduar ose që i improvizojnë aty për aty, derisa të hyjë në lojë e gjithë klasa. Për shembull, mësuesi thotë: “Në plazh” Secili prej fëmijëve gjen se çfarë bën personazhi i tij dhe si sillet. Kur mësuesi thërret emrin e parë, ai fillon me personazhin e tij, kur thërret të dytin, ai i shtohet situatës, por jo

domosdoshmërisht krijon marrëdhënie me të parin, e kështu me radhë, personazhet shtohen një pas një me intervale fare të shkurtra kohore, derisa situata merr formë të plotë me të gjithë nxënësit, që improvizojnë secili me rolin që ka zgjedhur vetë dhe në varësi, të marrëdhënieve të krijuara në atë moment. Mirë është që mësuesi të mund ta regjistrojë rrethanën me një celular dhe në përfundim ta analizojnë të gjithë bashkë, për të parë se cilat janë gjërat që kanë bërë mirë e gabim në rrethanën e caktuar dhe pse.

VII. PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR

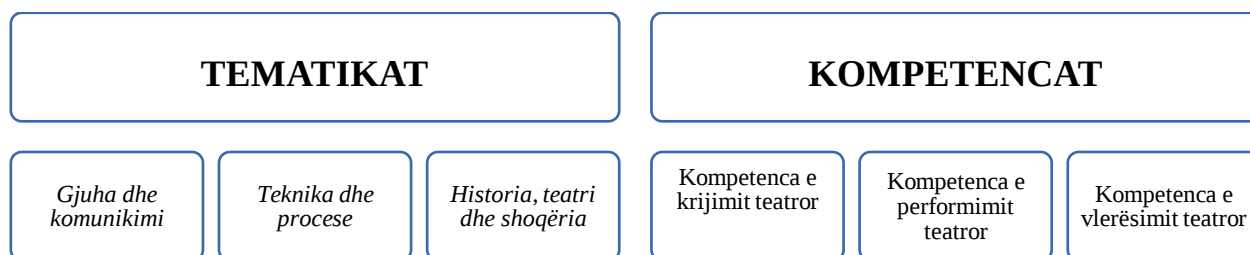
Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Mësuesit përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

Tematikat janë ato që ndërtojnë kompetencat lëndore ndërsa kompetencat kyçe ndërtohen dhe zhvillohen në lëndën e teatrit për AMU dhe AML. Ato janë:

Kompetencat kyçe zhvillohen dhe ndërtohen duke u ndërthurur me rezultatet e të nxënit të *kompetencave lëndore*. *Tematikat* janë ato që ndërtojnë kompetencat lëndore por edhe kyçe që zhvillohen në lëndën e teatrit. Ato janë¹:

¹Shkëputur nga program i teatrit, klasa 5-6-të dhe 10-të, miratuar nga MASR.

7.1. Llojet e planifikimeve

Planifikimi i mësimdhënies për lëndën Teatër përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë (shtator-dhjetor; janar-mars; prill-qershor)
- Planifikimin ditor

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës apo lëndës me zgjedhje të detyruar, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqendruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të lëndës.

7.2. Planifikimi vjetor i lëndës

Për planifikimin vjetor të lëndës, mësuesi, përveç programit mësimor duhet të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik. Mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tre periudha. Periudhat janë:

- periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar - mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

Periudhat nuk janë semestra, por janë periudha reflektimi për mësuesit dhe nxënësit duke reflektuar mbi punën dhe rezultatet e tyre dhe si mund të përmirësohet në vazhdim.

Shpërndarja e përmbajtjes kryesore së lëndës sipas tri periudhave, bëhet në kolonë ku vendosen përmbajtja kryesore e lëndës që do të zhvillohet në secilën periudhë dhe për secilën tematikë. Gjithashtu, vendoset edhe totali i orëve për secilën periudhë, ku përfshihet njohuri, projekte,

përsëritje, koncerte apo shfaqje, konkurse artistike etj., në varësi të specifikave të lëndës. Lënda e teatrit si lëndë me zgjedhje, në kurrikulën me zgjedhje të detyruar në klasën X, XI, ose XII, zhvillohet në 36 javë mësimore me nga 2 orë në javë, pra gjithsej 72 orë në klasat 10-11 –të dhe 34 orë klasa 12-të. Programi i lëndës së teatrit specifikon peshën (orët e sugjeruara) të secilës tematikë, ku shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore të përcaktuara në planin mësimor të arsimit të mesëm të lartë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tabela 4: Planifikimi vjetor në lëndën e Teatrit, klasa 6-të

Tematikat	Gjuha dhe komunikimi teatror	Teknika dhe procese	Historia, teatri dhe shoqëria	Totali
Orët	12 orë	16 orë	7 orë	35 orë

Tabela 5: Planifikimi vjetor në lëndën e Teatrit, klasa 10-të

Tematikat	Gjuha dhe komunikimi teatror	Teknikat dhe proceset	Historia, teatri dhe shoqëria	Gjithsej
Klasa e 10	24 orë	32 orë	16 orë	72 orë

Programi i lëndës së teatrit specifikon peshën (orët e sugjeruara) të secilës tematikë, ku shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore të përcaktuara në planin mësimor të arsimit të mesëm të lartë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Realizimi i tri llojeve të planifikimit kërkon realizimin gjatë procesit të mësimdhënies edhe të disa rubrikave që përmban program mësimor. Ato janë:

- Ndërtimin e *kompetencave kyçe*.
- Ndërtimin e *kompetencave lëndore*.
- Përfshirjen dhe ndërthurjen e *temave ndërkurrikulare*.
- Përfshirjen dhe ndërthurjen e *fushave/lëndëve* të tjera.

Tabela 6: Planifikimi vjetor, në lëndën Teatër, klasa 6 -të.

Tematikat	Shpërndarja e përmbajtjes lëndore për realizimin e kompetencave		
	Shtator – Dhjetor 13 orë	Janar – Mars 12 orë	Prill - Qershor 10 orë
Gjuha dhe komunikimi teatror (12 orë)	- Interpretimi i karaktereve të thjeshta në një material të caktuar. - Respektimi i ngjarjes dhe besimi në lojë. - Interpretimi i materialeve poetike. - Caktimi i detyrave e roleve sipas aftësive dhe zbatimi i roleve. (4 orë)	- Interpretimi me logjikë. - Dëgjimi i kujdesshëm i një pjese teatrore. - Interpretimi pa fjalë - Sikuri. - Vëmendja ndaj elementeve skenike. (4 orë)	- Marrëdhënia shkak-pasojë. - Interpretimi dramaturgjik. - Interpretimi në ansambël. - Ndhurma reciproke në krijimin artistik. (4 orë)
Teknika dhe procese teatrore (16 orë)	- Interpretim i poezive të thjeshta. - Interpretim i poezive të thjeshta. - Krijimi i karakterit të kafshës mbështetur në një fabul. - (Improvizim ne grup me maska) - Krijimi i karakterit të kafshës mbështetur në një fabul. - Interpretim i një përralle me	- Etyd me objekt /"sikurin" - Mini – ngjarje me objekt jashtë funksionit të tij origjinal. - Etyd me objekt /"sikurin" - Mini – ngjarje me objekt jashtë funksionit të tij origjinal. - Mjetet trupore; sjelljet fizike ndaj personazhit	- Disa rregulla të interpretimit (luajtja si për herë të parë, shqiptimi etj.. - Vënia në skenë e një komedie . - Vënia në skene e një komedie . - Vënia në skenë e një komedie . (6 orë)

	personazhe, inskenuar me: regjisor dhe elemente regjisoriale. Interpretim i një përralle me personazhe, inskenuar me regjisor dhe elemente regjisoriale. (6 orë)	dhe ndjekja e logjikës së personazhit(bisedë me një aktore). - Pjesë dramaturgjike me një akt. - Pjesë dramaturgjike me një akt. - Pjesë dramaturgjike me një akt. (6 orë)	
Historia, teatri dhe shoqëria (7orë)	- Teatri në kontekst historik. - Si lindi si lloj interpretimi. - Zhvillime të teatrit në histori dhe zhanreve të shkruarit në dramaturgji. - Lindja e tragjedisë. - Format e zhvillimit dhe interpretimit, pse sot nuk shkruhen tragjedi. (3 orë)	- Zhvillimi i dramës dhe komedisë. - Zhvillimi i gjinive të tjera të interpretimit. (2 orë)	- Mesazhet që përcjell teatri. - Zhvillimi i regjisorës. (2 orë)

Tabela 7: Planifikimi vjetor, në lëndën Teatër, klasa 10 -të.

Lënda e teatrit zhvillohet në kurrikulën me zgjedhje në klasën 10-të, në 36 javë mësimore me nga 2 orë në javë, pra gjithsej 72 orë. Programi i lëndës së teatrit specifikon peshën (orët e sugjeruara) të secilës tematikë, ku shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore të përcaktuara në planin mësimor të arsimit të mesëm të lartë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tematikat	Shpërndarja e përmbajtjes lëndore për realizimin e kompetencave		
	Shtator – Dhjetor 24 orë	Janar – Mars 24 orë	Prill - Qershor 24 orë
Gjuha dhe komunikimi teatror (24 orë)	- Arti, teatri dhe mendimi estetik. - E bukura në art dhe në teatër. - Vepra teatrore dhe dramaturgu. - Mjetet shprehëse në teatër. (8 orë)	- Elementet teatrore: Interpretimi. - Zhanri. - Gjinitë teatrore. - Stili teatror - Etydi. - Elementet skenike. - Karakteri kombëtar e universal i veprës. (8 orë)	- Lidhja e ngushtë e teatrit me rrethanat historike e shoqërore. - Simbolizmi dhe konvencioni në teatër. (8 orë)
Teknika dhe procese teatrore (32 orë)	- Gjinia e pjesës. - Krijim sipas konceptit regjisorial. - Rolet dhe karakteristikat e tyre. - Krijim karakteri tragjik	- Ndërtimi i marrëdhënieve skenike. - Të dëgjuarit dhe vëmendja skenike. - Krijim karakteri dramatik. - Interpretim tregimi ose vjershe dramatike. - Interpretim sipas një gjinie të caktuar (dramë). - Interpretim sipas një gjinie të caktuar (dramë).	- Etydi. - Loja në ansambël. - Nënteksti. - Krijim karakteri komik - Interpretim tregimi ose vjershe komike. - Interpretim sipas një gjinie të caktuar (komedi).

	- Interpretim sipas një gjinie të caktuar (tragjedi). - Interpretim sipas një gjinie të caktuar (tragjedi). - Interpretim sipas një gjinie të caktuar (tragjedi). - Elemente konkrete të regjisorës. (10 orë)	- Interpretim sipas një gjinie të caktuar (dramë). - Elemente konkrete të regjisorës. (11 orë)	- Interpretim sipas një gjinie të caktuar (komedi). - Interpretim sipas një gjinie të caktuar (komedi). - Elemente konkrete të regjisorës. (11 orë)
Historia, teatri dhe shoqëria (16 orë)	- Kultura teatrore: - Zhvillimi i saj, sipas karakteristikave të periudhës, veprave dhe dramaturgëve. - Zhanret, karakteristikat - Stilet, karakteristikat - Dallimet mes një zhanri në periudha të ndryshme - Kontekstet shoqërore e historike. (5 orë)	- Zhvillimi i dramaturgjisë e teatrit shqip: - Format dhe stili teatror: drama historike, epike, romantike, komedia shoqërore. - Vlerat kombëtare dhe karakteri tipik shqiptar në dramaturgjinë shqipe. - Mesazhet universale. - Propaganda mbi sistemin komunist dhe njeriun e ri, tjetërsimi i simboleve teatrale e kodeve kombëtare në funksionon të kësaj propagande. - Drama dhe komedia e mëvonshme shoqërore, mesazhet e problematikës së ditës,	- Tiparet e reja dhe trashëgimia nga e shkuara. - Problemet me trajtimin e fenomeneve, përpjekja për të gjithëpërfshirë këto të fundit dhe artificialiteti që sjell në dramaturgjinë e re. - Dramaturgët modernë dhe gjuha e re dramaturgjike, motive kombëtare si frymëzim për mesazhe universale.

		por edhe mesazhe universale, që janë mungesë e periudhës së parë të krijimtarisë. (6 orë)	(5 orë)
--	--	---	----------------

7.3 Planifikimi sipas periudhave

Planifikimi i periudhës është një planifikim më afatshkurtër dhe më i detajuar i mësimdhënies. Ai është analitik dhe në të detajohen temat mësimore që do të zhvillohen përgjatë saj. Mësuesi harton planifikimin e periudhës përkatëse në fillim të saj dhe e dorëzon në drejtorinë e shkollës para fillimit të periudhës. Ky plan hartohet duke iu përmbajtur programit dhe tekstit mësimor përkatës. Në planet sipas periudhave, planifikohen të gjitha orët.

Ky lloj planifikimi kërkon që mësuesi të përcaktojë me kujdes:

a) Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave kyçe

Në këtë rubrikë mësuesi do të vendosë rezultatet e të nxënës të kompetencave kyçe, të cilat do të zhvillohen nga nxënësit përgjatë temave mësimore, të zhvilluara gjatë kësaj periudhe. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate në programin mësimor, te rubrika “Rezultatet kryesore të të nxënës, sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së Teatrit”.

b) Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave të lëndës

Në këtë rubrikë vendosen rezultatet e të nxënës sipas kompetencave të lëndës, të cilat do të arrihen nga nxënësi nëpërmjet zhvillimit të këtyre temave mësimore. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate të nxënës nga programi mësimor sipas tematikave të përmbajtjes së lëndës së Teatrit.

c) Numri rendor

Këtu vendosen numrat për temat mësimore. Totali i numrave në planin e periudhës përkon me numrin e orëve që janë përcaktuar në planin vjetor të lëndës së Teatrit.

d) Tematika

Në këtë rubrikë shënohen tematikat mbi të cilat është ndërtuar teksti i lëndës së Teatrit.

e) Tema mësimore

Në këtë rubrikë shënohen të gjitha temat mësimore që do të zhvillohen gjatë periudhës. Kjo rubrikë përmban:

Orë të detyruara për t'u planifikuar

- temat mësimore brenda të cilave do të realizohen rezultatet e të nxënit. Mësuesi orientohet sipas tekstit mësimor;
- orët e projektit kurrikular që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të fituara në lëndën e teatrit si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyç. Mësuesi në varësi të kushteve specifike mund të planifikojë në lëndën e teatrit të paktën 3 orë projekt kurrikular (për të gjithë vitin akademik për AMU) dhe 6 orë projekt kurrikular (për të gjithë vitin akademik për AML);
- orë ushtrimesh muzikore, përpunim njohurish etj., për të konsoliduar dhe zbatuar njohuritë dhe aftësitë e fituara në lëndën e Teatrit;
- orët e **detyrave përmbledhëse** për të matur njohuritë dhe aftësitë e fituara nga nxënësit në periudhën përkatëse. Mësuesi planifikon 3 detyra përmbledhëse, nga një për çdo periudhë. Detyrat përmbledhëse planifikohen kur mësuesi e shikon të arsyeshme kohën e zhvillimit të tij, d.m.th jo detyrimisht në fund të periudhës, por edhe disa javë përpara se të mbarojë periudha.

f) Situata e të nxënit

Në këtë rubrikë vendosen situatat e të nxënit që mësuesi parashikon të realizojë gjatë periudhës, të cilat mund të ndryshohen dhe plotësohen përgjatë zhvillimit të lëndës. Situatat e të nxënit mund t'i përkasin një teme mësimore, disa temave mësimore, ashtu sikurse mund të ketë tema mësimore për të cilat mësuesi **nuk** zhvillon situata të nxëni. Me situatë të nxëni kuptohet ndërtimi i njohurive nëpërmjet një situatë praktike ose reale si pjesë e metodologjisë dhe organizimit të klasës.

g) Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Në këtë rubrikë mësuesi vendos teknikat artistike të teatrit që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar (jo shumë e detajuar sepse e tillë kjo rubrikë detajohet në planifikimin ditor).

h) Vlerësimi

Këtu vendosen teknikat e vlerësimit që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar si p.sh., vlerësimi i përgjigjeve me gojë; vlerësimi i punës në grup; vlerësim mes nxënësish; vlerësim i aktivitetit gjatë debateve në klasë; vlerësim i detyrave të shtëpisë; vetëvlerësim; intervistë me një listë treguesish; vëzhgim me një listë të plotë treguesish; portofol, prezantim me gojë ose me shkrim, projekt kurrikular etj. Kjo rubrikë nuk detajohet shumë sepse është e detajuar në planifikimin ditor.

i) Burimet

Në këtë rubrikë mësuesi vendos burimet që do të përdoren për arritjen e rezultateve të të nxënës si p.sh., teksti i nxënësit, teksti i ushtrimeve (nëse ka të tillë), materiale të përgatitura nga mësuesi ose nxënësi etj. Kjo rubrikë nuk plotësohet në mënyrë shumë të detajuar, pasi e tillë do të plotësohet në planifikimin ditor.

Planifikimi i orëve mësimore për një periudhë, klasa 10-të

Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave kyçe

Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit:

- zhvillon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë teatrale e në analizimin e tyre;
- gjykon në mënyrë kritike dhe të drejtë konceptin teatror e filozofik të veprës;
- shprehet qartë dhe komunikon saktë estetikisht dhe artistikisht për vepra të ndryshme teatrale;
- komunikon dhe shprehet nëpërmjet mjeteve shprehëse teatrale në mënyrë të pavarur, të vazhdueshme, kritike dhe krijuese.

Kompetenca e të menduarit:

- përpunon njohuritë teatrale në mënyrë të pavarur, krijuese dhe me përgjegjësi;
- zgjidh probleme të ndryshme që lidhen me teatrin apo artin, në jetën e përditshme apo në klasë/shkollë;
- zhvillon aftësitë për të menduar në mënyrë kritike, krijuese dhe ndërvepruese gjatë ndjekjes së një veprë teatrale;
- ndjek udhëzimet për të realizuar një krijim, projekt apo veprimtari teatrale artistike.

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë:

- vendos njohuritë teatrale në funksion të realizimit të një argumenti, krijimi apo projekti skenik/artistik;
- përdor burime të ndryshme informacioni për të realizuar një punë të vetën mbi artin në përgjithësi apo teatrin në veçanti;
- zhvillon në mënyrë të pavarur detyrën e dhënë, duke shfrytëzuar burime të ndryshme informacioni.

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin:

- zhvillon aftësitë menaxhuese artistike lidhur me një projekt skenik;
- drejton aktivitetet teatrale brenda dhe jashtë klasës, duke kontribuar në mënyrë krijuese.

Kompetenca personale:

- krijon besimin tek vetja, në rolin që ndërmerr gjatë veprimtarive teatrore/artistike;
- merr pjesë dhe kontribuon në mënyrë aktive në jetën artistike shkollore dhe komunitet;
- zhvillon vetëbesimin tek aftësitë e veta dhe krijon lirshmëri dhe besim tek të tjerët në realizimin e detyrave artistike.

Kompetenca qytetare:

- promovon me qytetari, vlerat të ndryshme kulturore dhe teatrore të vendit apo të krahinës;
- respekton punën dhe mendimin e të tjerëve lidhur me çështje artistike /teatrore;
- bashkëpunon me të tjerët pavarësisht kulturës, aftësive dhe nevojave brenda dhe jashtë shkollës për një qëllim të përbashkët.

Kompetenca digjitale:

- Njih dhe përdor mjetet audio, video, ndriçimi, cd, dvd, laptop etj..

Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave të lëndës**Krijimi i veprave teatrore:**

Kupton logjikën e një materiali dhe interpreton sipas kësaj logjike, kupton theksin logjik, shprehjen sipas një karakteri, lojën sipas tij, krijimin e një pune të thjeshtë regjisoriale, demonstroi respektim të disiplinës skenike dhe punën në ansambël. Kupton se si funksionon etydi dhe materiali dramaturgjik dhe interpreton sipas kërkesave të tyre, kupton konvencionin dhe “sikurin”, lojën teatrale sipas një karakteri, krijimin e një pune më të plotë në konceptin regjisorial, demonstroi respektim të disiplinës skenike dhe punën në ansambël.

Interpretimi i veprave teatrore:

interpreton me elementet të gjuhës skenike, interpreton me theks logjik, krijon figurë brenda tipareve të karakterit, ndërsa tregon një histori nëpërmjet tij, zbaton logjikën në interpretim. Interpretim me elementet të gjuhës skenike, interpreton sipas kërkesave të dramaturgjisë e të simbolikës teatrore, krijon figurën brenda tipareve të karakterit, zbaton logjikën në interpretim, dëgjon dhe reagon sipas parimit shkallë-pasojë.

Vlerësimi i veprave teatrore:

Flet qartë duke përdorur elementet teatrore gjatë shpjegimit të interpretimit; fillon të përdorë një fjalor të thjeshtë teknik për t'u shprehur në mënyrë artistike; shpjegon me fjalë të thjeshta përjetimet e interpretimit dhe të elementeve skenike.

Përmbajtja e temave të periudhës së parë, në mënyrë të integruar

Nr	Tematika	Tema Mësimore	Situata e të nxënët:	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Vlerësimi	Burime dhe materiale
1	Gjuha dhe komunikim i teatror	Elementet teatrore: Interpretimi	Situatë të nxëni: Caktojuni role nxënësve në një situatë të improvizuar. Pastaj ndërroji në rolet e njërit-tjetrit. Diskutoni si luajti gjithsecili, sa individual dhe i universal është interpretimi.	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, -
2	Gjuha dhe komunikim i teatror	Zhanri	Merrni pjesë të ndryshme dramaturgjike me materiale audio-vizuale dhe tregojuni nxënësve dallimet mes tyre. Caktojuni detyrë që të gjejnë zhanre e stile të ndryshme teatri, si me materiale audio-vizuale edhe	- Puna individuale	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi,

			materiale të shtypura.			
3	Gjuha dhe komunikim i teatror	Gjinitë teatrale	“ ____ ”	- Teknika që zhvillojnë te menduarit kritik	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësi, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi,
4	Gjuha dhe komunikim i teatror	Stili teatror	“ ____ ”	- Prezantimi me forma të ndryshme	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi,
5	Gjuha dhe komunikim i teatror	Etydi	Vërimi nxënësit të improvizojnë me etyde, duke krijuar një “tablo” sipas zhanreve të ndryshe. Cilat elemente skenike i përshtaten secili zhanër? Pasurojeni tablonë, duke shtuar elemente	- Bashkëbisedim	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - Materiale audio-vizuale - “Tablo” të krijuara nga nxënësit.

			audio-vizuale ose duke i bërë vetë zhurmat me gojë ose sende të tjera.			
6	Gjuha dhe komunikim i teatror	Elementet skenike	“ — ”	- Interpretim	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - Materiale audio-vizuale - “Tablo” të krijuara nga nxënësit.
7	Gjuha dhe komunikim i teatror	Karakteret kombëtar e universal i veprës	Diskutoni me nxënësit për vepra të ndryshme, shqiptare ose jo, nga periudha të ndryshme historike dhe gjeni te ato karakterin kombëtar e universal të saj. Kërkoni nga nxënësit të bëjnë kërkime dhe të sjellin edhe vetë materiale për këtë temë.	- Puna në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, -

8	Gjuha dhe komunikim i teatror	Karakteri kombëtar e universal i veprës	“ — ”	- Interpretimi në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi,
9	Historia, teatri dhe shoqëria	Zhvillimi i dramaturgjisë së teatrit shqip; format dhe stili teatror: drama historike, epike, romantike, komedia shoqërore.	Mësuesi sjell shembuj të dramaturgjisë shqiptare me tekste dhe dvd, materiale të marra nga interneti. Diskutojnë për karakteristikat. Nxënësit hulumtojnë të sjellin vetë materiale orën tjetër dhe diskutohet për to. Mësuesi ofron dije mbi kontekstet historike, shoqërore e politike.	- Prezantime në forma të ndryshme	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.

10	Historia, teatri dhe shoqëria	Zhvillimi i dramaturgjisë së teatrit shqip; format dhe stili teatror: drama historike, epike, romantike, komedia shoqërore.	“ — ”	- Metoda ndërvepruese, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.
11	Historia, teatri dhe shoqëria	Vlerat kombëtare dhe karakteri tipik shqiptar në dramaturgjinë shqipe	Merren disa drama të njohura shqiptare dhe diskutohet mbi karakterin e tyre kombëtar	- Puna individuale	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.
12	Historia, teatri dhe shoqëria	Mesazhet universale	Merren disa drama të njohura shqiptare dhe diskutohet mbi mesazhet e tyre universale	- Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.

13	Historia, teatri dhe shoqëria	Propaganda mbi sistemin komunist dhe njeriun e ri, tjetërsimi i simboleve teatrale e kodeve kombëtare në funksionon të kësaj propagande.	Analizë e dramaturgjisë dhe teatrit në kohën e komunizmit. Ndikimi i tij dhe teatri si propagandë	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshi rëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë te menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.
14	Historia, teatri dhe shoqëria	Drama dhe komedia e mëvonshme shoqërore, mesazhet e problematikës së ditës, por edhe	Analizë e dramaturgjisë dhe teatrit në vitet e fundit të komunizmit. Rënia e fuqisë propagandistike, trajtimi i	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshi rëse	Demonstrim i	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me

		mesazhe universale, që janë mungesë e periudhës së parë të krijimtarisë.	probleme shoqërore. Mesazhet universale.	- Puna individuale - Teknika që zhvillojnë te menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme		pjesë dramaturgjike.
15	Teknika dhe procese teatrore	Interpretim tregimi ose vjershe dramatike	Nxënësve u kërkohet të zgjedhin dhe të interpretojnë një vjershë të karakterit dramatik. Pas interpretimit diskutohet në klasë se çfarë mendojnë për secilin interpretim, cilat janë karakteristikat që	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë te menduarit kritik	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.

			ka drama, në dallim nga komedia dhe tragjedia.	- Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme -		
16	Teknika dhe procese teatrore	Ndërtimi i marrëdhënieve skenike	Bazuar mbi një material dramaturgjik, nxënësit fillojnë ndërtojnë marrëdhëniet me njëri-tjetrin, bazuar mbi të dëgjuarin dhe vëmendjen skenike.	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike. - Materiali letrar

				- Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme -		
17	Teknika dhe procese teatrore	Të dëgjuarit dhe vëmendja skenike	“ — ”	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathhtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike. - Materiali letrar

18	Teknika dhe procese teatrore	Krijim karakteri dramatik	Bazuar mbi një material dramaturgjik nxënësit fillojnë ndërtojnë karakteret dramatike, duke çuar më tej marrëdhëniet me njëri-tjetrin, bazuar mbi të dëgjuarin dhe vëmendjen skenike, që u ngritën në orët paraprake.	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike. - Materiali letrar
19	Teknika dhe procese teatrore	Krijim karakteri dramatik	“ — ”	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi,

				- Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme	dhe qëndrimet.	- libra ose broshura me pjesë dramaturgjike. - Materiali letrar
20	Teknika dhe procese teatrore	Interpretim sipas një gjinie të caktuar	Plotësohet gjithmonë e më shumë puna me dramën, duke punuar me rolet dhe duke shtuar elemente siç janë kostumet, muzika, etj..	- Metoda ndërvepruese, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme		- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike. - Materiali letrar

				- Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme		
21	Shfaqje	Interpretim sipas një gjinie të caktuar	Plotësohet gjithmonë e më shumë puna me dramën, duke punuar me rolet dhe duke shtuar elemente siç janë kostumet, muzika, etj..	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathhtësitë dhe qëndrimet	- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.

				- Prezantime në forma të ndryshme		
22	Teknika dhe procese teatrore	Interpretim sipas një gjinie të caktuar	“ — ”	- Metoda ndërveprues e, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë te menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbisedim - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme -		- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjike.
23	Teknika dhe	Projekti”		- Metoda ndërveprues e,		- Teksti i nxënësit/es,

	procese teatrore	” —		bashkëvepru ese, gjithëpërfshi rëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë te menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbised im - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme -		- materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjik e.
24	Teknika dhe procese teatrore	Projekti ” — ”		- Metoda ndërveprues e, bashkëvepru ese, gjithëpërfshi rëse - Puna individuale - Teknika që zhvillojnë të		- Teksti i nxënësit/es, - materiale interaktive të përshtatura nga mësuesi, - libra ose broshura me pjesë dramaturgjik e.

				menduarit kritik - Prezantimi me forma të ndryshme - Bashkëbised im - Interpretim - Puna në grup - Interpretimi në grup - Prezantime në forma të ndryshme		
--	--	--	--	---	--	--

7.3. Planifikimi ditor

Mësuesi planifikon çdo orë mësimore. Në ndryshim nga planifikimi tradicional, në planifikimin e kurrikulës me kompetenca kemi këto ndryshime:

Planifikimi (tradicional) i orës së mësimit	Planifikimi bazuar në kompetenca i orës së mësimit
- Në planifikim përcaktohet çfarë bën mësuesi për të realizuar mësimin.	- Në planifikim përcaktohet çfarë bëjnë nxënësit ndërsa realizohet mësimi (situatat, veprimtaritë, detyrat).
- Mësimi përqendrohet pothuajse te përmbajtja.	- Mësimi përqendrohet mbi proceset dhe mbi veprimtaritë.
- Mësimi pritet të ketë të njëjtin organizim të orës së mësimit gjithmonë.	- Mësimi nuk ka të njëjtën metodologji gjithmonë. Organizimi varet nga rezultatet që duam të arrijmë.

- Roli i mësuesit është kryesisht ligjërues (shpjegon).	- Roli i mësuesit është organizator duke mbizotëruar dhe duke e vënë theksin te bashkëveprimi i nxënësve.
---	---

Shembuj të foljeve për rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të teatrit

Folje të përgjithshme sipas taksonomisë së Blumit	Folje më specifike për ndërtimin e kompetencave
kujton	këndon, pranon; sjell ndërmend; identifikon; emërton, luan etj.
kupton	interpretton; luan, ilustron; klasifikon; përmbledh; konkludon; shpjegon; qartëson; perifrazon; paraqet; ilustron; parashikon; regjistron; lidh etj.
zbaton	ekzekuton; realizon, identifikon; përgjithëson; kryen; përdor; luan përmendësh, etj
analizon	këndon, organizon; i vë përballë; dallon; përqendron; përzgjedh; integron, skicon; analizon, liston duke analizuar, etj.
vlerëson	zbulon; krahason; teston; gjykon; kontrollon; kritikon;
krijon	gjeneron; planifikon; prodhon; hamendëson; ndërton; sintetizon.

Shembuj të planifikimeve ditore

Fusha: Arte	Lënda: Teatër	Shkalla: III	Klasa: VI
Tematika: Teknika dhe procese teatrore		Situata e të nxënit: Polici-hajduti-spiuni-qytetari (besimi tek loja; besimi tek personazhi që i caktojnë; të luash si për herë të parë).	
Tema mësimore: Improvizimi			
Rezultatet e të nxënit të temës mësimore:		Fjalët kyçe:	

- Imiton personazhin që i kanë caktuar ose që ka zgjedhur, duke ndërruar rolet dhe duke provuar të mendojë sipas një tjetër karakteri. - Dëgjon dhe reagon sipas rrethanave. - Zbulon aftësitë krijuese vetjake, duke eksperimentuar me improvizimin ose me përmbushjen e karakterit. - Interpretin role të ndryshme. - Kupton rregullat e interpretimit dhe zbaton disiplinën skenike. - Shoqëron të tjerët në krijimin në ansambël.	○ Dëgjimi ○ Vëmendja skenike ○ Besimi në rol ○ Loja si për herë të parë
Burimet: Situata improvizimi të parapërgatitura nga mësuesi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	
Hapi I: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve - (5 minuta) Mësuesi u kujton lojën nxënësve dhe i pyet për secilin personazh, me qëllimin që të krijojë karakteristikat specifike të çdo karakteri të lojës. Hapi II: Ndërtimi i njohurive të reja - (30 minuta) Mësuesi i ndan fëmijët në grupe dhe secili grup e luan lojën me radhë. Sa herë që mbaron loja, mësuesja i kërkon secilit fëmijë në grup të krijojë karakterin që i kishte rënë, por tani pa e fshehur nga shokët. Të tjerët votojnë për secilin rol. Hapi III: Reflektimi (10 minuta) Mësuesja pyet nxënësit si kanë votuar dhe nxjerr atë që ka luajtur me secilin rol. Diskuton me nxënësit pse ai fëmijë ka qenë ose jo aktori më i mirë për atë rol.	
Vlerësimi Është demonstrim i aftësive të nxënësve në: N 2 – besimin e secilit fëmijë në rolin që i është caktuar;	

N 3 - plotësimin i figurës në fund të lojës;

N 3 - demonstrimin mbi mënyrën si interpretojnë të tjerët;

N 4 - demonstrimin vëmendjen skenike dhe punën në grup.

Dosja me punime personale – Sill një nga të katër karakteret sipas personazheve të ngjashëm që ka loja. Për këto përdor libra ose materiale nga interneti .

Fusha: Arte	Lënda: Teatër	Shkalla: III	Klasa: 6-të
Tematika: Teknika dhe procese Tema mësimore: Improvizimi dhe kori		Situata e të nxënit: Një grup nxënësish që improvizojnë duke prishur unitetin.	
Rezultatet e të nxënit sipas temës mësimore: - Zbulon aftësitë vetjake për të improvizuar dhe kupton se improvizimi është formë krijimi artistik. - Zbulon aftësitë krijuese vetjake, duke eksperimentuar me improvizimin ose me përmbushjen e karakterit. - Interpreton role të ndryshme. - Kupton rregullat e interpretimit dhe zbaton disiplinën skenike. - Shoqëron të tjerët në krijimin në ansambël. - Interpreton duke u shprehur qartë e sipas personazhit.		Fjalët kyçe: ○ Kori ○ Vëmendja skenike ○ Improvizimi ○ Puna në ansambël	
Burimet: - Situata improvizimi të parapërgatitura nga mësuesi përmes kërkimeve në libra ose internet.		Lidhja me fushat e tjera: - Lidhje me letërsinë dhe historinë: kori në antikitetin grek. - Lidhje me sociologjinë/ qytetarinë: bashkëjetesa në komunitet.	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			

Hapi I: Njohja me rrethanën improvizuese

Mësuesi i shpërndan çdo nxënësi një poezi ose një shumë këngë të njohur për ta, të thjeshtë, që duhet ta interpretojnë në kor. Ai cakton pa dijeninë e shumicës 2-3 nxënës, që herë pas here të ngrenë zërin e të dalin mbi korin. (Kjo bëhet me qëllim që nxënësit të kuptojnë rëndësinë e të dëgjuarit njëri-tjetrit, e bashkëpunimit në kor, e interpretimit në ansambël dhe të punës në grup.) Kur nxënësit stonojnë me zë më të lartë mbi korin, natyrisht që nxënësit do të shqetësohen.

Hapi II: Të kuptuarit dhe ndërtimi i njohurisë

Mësuesi e ndal korin dhe përpiket ta nxjerrë në mënyrë ndërvepruese me nxënësit atë që është thelbi i situatës, duke i pyetur në përfundim se çfarë nuk shkonte dhe pse. Të gjithë së bashku nxjerrin rëndësinë e të punuarit në ansambël dhe të të dëgjuarit të tjetrit.

Hapi III: Pasqyrimi

Pasi nxënësit e kanë kuptuar qartë rëndësinë e koncepteve të mësipërme, mësuesi bën një provë të re, ku nxënësit janë të gjithë njëzëri dhe u kërkon që ta ngrenë volumnin aq sa të dëgjojnë edhe shokun apo shokën në krah. Në fund i pyet nëse janë në gjendje të vërejnë dhe vlerësojnë vetë se sa mirë është kori kur të gjithë funksionojnë njëzëri. Tani mësuesi jep informacione ose bën lidhje me dije të mëparshme, për korin në teatrin antik. Mësuesi gjithashtu u shpjegon se në këtë rast improvizimi nuk duhet të prishë punën e përbashkët, ashtu siç ndodhi në fillim, duke e lidhur me dijet e mëparshme të improvizimit.

Vlerësimi

Është demonstrim i aftësive të nxënësve në:

N 2 - Diskutimet që ata bëjnë duke lidhur njohuritë e tyre me temën e re.

N 3 - Interpretimin korrekt në ansambël.

N 4 – Interpretimin dhe bashkëpunimin me të tjerët.

Fusha: Arte	Lënda: teatër	Shkalla: V	Klasa: X
Tematika: Historia, teatri dhe shoqëria		Situata e të nxënit: Diskutim i lirë mbi vepra të njohura dramaturgjike, ku shpjegohen karakteristikat historike,	
Tema mësimore: Kontekstet shoqërore e historike			

	politike, kulturore, fetare dhe kombëtare që ndikuan në shkrimin e këtyre veprave.
Rezultatet e të nxënit të temës mësimore: ▪ Analizon karakteristikat historike, politike, kulturore, fetare, kombëtare që ndikuan në shkrimin e veprës; ▪ evidenton format teatrore sipas problematikës që trajton; ▪ argumenton ndikimin e faktorëve në shkrimin e veprës. ▪ përdor mjete të ndryshme të teknologjisë për kërkim të dhënash.	Fjalët kyçe: - argumentim - analizë - vlerësim
Burimet: - Tekste dramaturgjike. - Materiale nga interneti. - Materiale audio-vizuale.	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	
Hapi I: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve - (5 minuta) Ora mësimore është bisedë e lirë, ku mësuesi rikujton raste të veprave të njohura sipas konteksteve historike, politike, kulturore, fetare, kombëtare, shoqërore dhe stilistike. Mësuesja pyet nxënësit nëse kujtojnë ndonjë të tillë. Hapi II: Ndërtimi i njohurive të reja - (30 minuta) Nxënësit lihen të diskutojnë të lirë, në varësi të pjesëve që përmendin, por plotësohen nga mësuesi, që i ndihmon vazhdimisht, me pjesë të njohura, duke nxjerrë prej tyre karakteristikat e nevojshme që i duhen. Për këtë, mësuesi mund t'i referohet edhe veprave letrare që kanë bërë nxënësit gjatë vitit në letërsi, duke bërë kështu edhe një lidhje ndërlëndore, të shpjeguar përmes teatrit. Hapi III: Reflektimi (10 minuta)	

Edhe reflektimi vazhdon në formën e debatit të hapur, ku nxënësit vazhdojnë të analizojnë dhe argumentojnë mbi vepra të caktuara dhe kontekstet e tyre.

Vlerësimi

Është demonstrim i aftësive të nxënësve në:

N 2 – Njohje e veprave dramaturgjike;

N 2 – njohjen e saktë të elementeve kontekstualë;

N 3 – shpjegimin e ndikimit sipas epokës në teatër;

N 4 – shpjegimin e analizës teatrore edhe në vepra letrare;

N 4 - krahasimin e elementeve historike, shoqërore e kulturore dhe aplikimi i tyre në teatër.

Dosja me punime personale – Nxënësi analizon vetë një vepër sipas dëshirës, sipas konteksteve që kanë shtyrë në shkrimin e saj.

VIII. VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN TEATËR, ARSIMI I MESËM I ULËT DHE I LARTË (AMU DHE AML).

Qëllimi kryesor i vlerësimit është **përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënësit** nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënësit. Vlerësimi është procesi gjatë të cilit **mbledhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën** e arritjes së rezultateve të të nxënësit, duke u bazuar në nivelet e arritjes.

Vlerësimi përdoret:

- për të gjykuar mbi përpjekjet e nxënësve për të nxënë;
- për të motivuar dhe për të nxitur nxënësit për të nxënë;
- për të gjykuar, reflektuar dhe përmirësuar procesin e mësimdhënie -nxënies;
- për të matur arritjet e nxënësve;
- për të raportuar arritjet;
- për t'u dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre;
- për t'u dhënë sugjerime prindërve mbi përparimin e fëmijëve të tyre.

Vlerësimi në Teatër mat arritjet e nxënësve për rezultatet e të nxënësve të përshkruara në programin mësimor. Është një proces i vazhdueshëm i identifikimit, mbledhjes dhe interpretimit të informacionit në lidhje me arritjet e nxënësve dhe mund të integrohet në të nxënësve normal të nxënësve.

Vlerësimi i nxënësve kryhet nëpërmjet:

- ✎ vlerësimi të vazhduar;
- ✎ vlerësimi me detyrë përmbledhëse;
- ✎ vlerësimin me projekt kurrikular.

8.1. Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë)

- Vlerësimi i vazhduar për të nxënë është pjesë e mësimdhënies dhe motivon përparimin e nxënësve në të gjitha aspektet e të nxënësve, në situata të ndryshme të njohura dhe të panjohura.
- Vlerësimi i vazhduar bazohet në vëzhgimet dhe në gjykimet e mësuesit mbi përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, diskutimet, vetëvlerësimin e nxënësve, vlerësimin e nxënësve nga nxënësi, pjesëmarrjen në aktivitete dhe në debatet në klasë, vlerësimin e detyrave të shtëpisë apo të klasës etj.
- Mësuesi vlerëson nxënësin me notë në regjistër, vetëm pasi është siguruar që ky vlerësim është objektiv dhe shpreh shkallën e qëndrueshmërisë së performancës së nxënësve për një periudhë të caktuar kohe. Për këtë qëllim, mësuesi përdor fletoren e tij personale të regjistrimit të përgjigjeve të nxënësve, për të argumentuar në çdo kohë, objektivitetin e vlerësimit të tij me notë në regjistër.
- Fletorja personale e mësuesit nuk është objekt monitorimi.
- Mësuesi shënon në regjistër të paktën 2 (dy) vlerësime me notë për çdo periudhë.
- Mësuesi nxjerr notën e vlerësimit të vazhduar për çdo periudhë duke u bazuar në notat e nxënësve në regjistër dhe në shënimet që ka mbajtur në fletoren e tij personale. Mësuesi merr në konsideratë balancën ndërmjet njohurive, shkathtësive, qëndrimeve, ashtu siç përshkruhet në rezultatet e të nxënësve në programin mësimor.
- Mësuesi ka përgjegjësi për të informuar prindërit dhe nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e nxënësve për progres.

8.2. Vlerësimi i të nxënit (Detyra përmbledhëse)

Vlerësimi i të nxënit quhet shpesh vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Zakonisht planifikohet në fund të një njësie apo të një periudhe të caktuar. Ky është një vlerësim **formal** dhe kryhet edhe për efekt raportimi. Në përfundim të periudhës (kur e vendos mësuesi) kryhet **vlerësimi me detyrë përmbledhëse**, i cili ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxëni për periudhën përkatëse. Detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi kur përmbyllet një grup rezultatesh të të nxënit dhe mësuesi është i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë.

Si dhe kur realizohet detyra përmbledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet **vlerësimi me detyrë përmbledhëse**, që ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxëni për periudhën përkatëse.
- Detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi, kur përmbyllet një grup rezultatesh të të nxënit dhe mësuesi është **i lirë** dhe ka fleksibilitet ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë (jo domosdoshmërisht bëhet në fund të periudhës).
- Detyra përmbledhëse është 45 minuta.
- Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- Detyra përmbledhëse **jo domosdoshmërisht** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë.
- Mësuesi duhet *të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor* detyrat përmbledhëse.
- Vlerësimi i detyrës përmbledhëse pasqyrohet në regjistër, në kolonën përkatëse.

Vlerësimi i të nxënit ndryshe apo vlerësimi përmbledhës në lëndën e teatrit **duhet të zhvillohet më shumë nëpërmjet një aktiviteti gjithëpërfshirës** p.sh.: shfaqje mbi një vepër dramë, tragjedi ose komedi (një akt), ku secili ka një rol të caktuar në detyrën e vet. Detyra përmbledhëse, ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënit.

Motivimi përkufizohet si, “veprimi ose procesi i dhënies së një arsye dikujt për të bërë diçka”. Pse do të prisnim që një nxënës të bëjë diçka pa ndonjë arsye? Kjo është ajo ku nxitet motivimi i nxënësve. Konkursset, në përgjithësi, konsiderohen si një pjesë e rëndësishme e shkollës kryesisht

për nxënësit shumë të mirë dhe të talentuar. Konkurset përdoren më së shumti për të demonstruar aftësi artistike të ndjekura nga aftësi intelektuale/akademike.

Në fakt, në këtë udhëzues konkurset do t'i shohim **si formë** për të ushtruar strategjitë e të nxënit. Ky lloj konkursi i ofrohet të gjithë nxënësve për të konsoliduar njohuritë mbi veprat muzikore, përfaqësuesit. Ngjarjet dhe konteksti historik etj., dhe i jep mundësi atyre për të përmirësuar arritjet personale në lëndën e teatrit. Konkursi shikohet si një mënyrë apo teknikë e procesit të nxënies për sigurimin e një mjedisi inkurajues dhe motivues në të cilin të gjithë nxënësit konkurrojnë duke rritur aftësitë e të nxënit të tyre si dhe ndjenjën e autonomisë.

Qëllimet kryesore të shfaqjeve apo konkurseve në klasë janë rritja e motivimit, emocioneve dhe interesimit për teatrin. Përgatitja për një konkurs mund të kërkojë formë e pavarur, pasi shumë konkurse kërkojnë përgjigje të shpejta dhe të sakta nën presion. Ato mund të përfshijnë aktivitete të zgjidhjes së problemeve në grup ku puna ekipore dhe bashkëpunimi janë të rëndësishme. Është e rëndësishme të theksojmë që konkursi mund të drejtohet, të zhvillohet dhe të vlerësohet nga vetë nxënësit.

Detyra përmbledhëse, ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënit.

- Mësuesi përzgjedh të zhvillojë detyrë përmbledhëse, sipas disa veçorive të lëndës.
- Detyra përmbledh përmban vetëm rezultatet e të nxënit (njohuritë dhe shkathtësitë) kryesore të periudhës përkatëse.
- Koha e realizimit të detyrës përmbledhëse është 45 min.

Detyra përmbledhëse mund të jetë:

- Konkurs me njohuritë e marra mbi lëndën e teatrit.
- Krijimtari interpretuese individuale ose shfaqje teatrore me tematikë të caktuar më parë.
- Krijimtari për esenë apo krijimin e vet lidhur mbi përjetimin gjatë shikimit të veprave teatrore.

Shembull detyrë përmbledhëse – Konkurs me njohuritë e marra në teatër

Ky model do t'ju ndihmojë juve se si të organizoni punën për realizimin e detyrës përmbledhëse edhe në lëndën e Teatrit. Qëllimi i konkursit është të vlerësojë arritjet e nxënësve në teatër nëpërmjet tri kompetencave: *krijimit*, *interpretimit* dhe *vlerësimit*. Për secilën prej tyre nxënësit kanë marrë njohuritë përkatëse përgjatë periudhës dhe nëpërmjet këtij konkursi synojmë

përsëritjen dhe kontrollin e të gjitha njohurive të marra. Kërkesat dhe pikët për secilën kërkesë vendosen nga vetë mësuesi, duke përcaktuar më pas notën që do të marrë çdo nxënës në varësi të përgjigjeve që ka dhënë.

Pyetja 1: Përkufizo çfarë është karakteri në teatër.

Pyetja 2: Përkufizo çfarë është besimi në lojë dhe respektimi i ngjarjes.

Pyetja 3: Rendit 2 përfaqësues të komedisë.

Pyetja 4: Jep 2 karakteristika të teatrit në periudhën e Realizmit .

Pyetja 5 : Improvizo karakterin e një kafshe.

Pyetja 6: Rendit 2 elemente regjisorial të vënies në skenë të një përralle.

Pyetja 7: Rendit 2 dramaturgë të periudhës së Realizmit në Shqipëri.

Pyetja 8: Rendit 2 karakteristika që dallojnë tragjedinë nga komedia.

Pyetja 9: Përshkruaj 3 emocione/mendime nga komedia “Shi në plazh”.

Pyetja 10: Përshkruaj 2 detyra të regjisorit gjatë ndërtimit të shfaqjes.

KLASA 6-të					
TEMA: Konkurs me njohuritë e marra në teatër, gjatë periudhës /shtator - dhjetor					
Kompetenca: Krijimi teator		Kompetenca: Interpretim teator		Kompetenca: Vlerësim teator	
NJOHURI		INTERPRETIM		VLERËSIM	
Njohuria	Pikët	Interpretim	Pikët	Vepra /apo njohuri	Pikët
Karakteret e thjeshta	2	Interpretimi i një poezie të thjeshtë	2	Teatri në kontekstin historik.	2
Respektimi i ngjarjes	2	Krijim karakteri kafshe	2	Zhvillime të teatrit në histori	2

Besimi në lojë	2	Interpretimi i një përallë me personazhe	2	Tragjedia dhe komedia.	2
Interpretimi materialeve poetikë	2	Elemente regjisoriale të vënies në skenë të një përallë	2	Interpretimi sipas zhanrit	2

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	13	14-15	16-17	18-19	20-21	22-23	23-24

Shembull - Konkurs mes dy skuadrave klasa 10-të

Ky model do t'ju ndihmojë ju se si të organizoni punën për realizimin e pyetjeve të skuadrave në lëndën e teatrit. Qëllimi i konkursit është të vlerësojë arritjet e nxënësve në këtë lëndë më shumë të secilës kompetencë. Për secilën prej tyre nxënësit kanë marrë njohuritë përkatëse përgjatë periudhës dhe nëpërmjet konkursit synojmë përsëritjen dhe kontrollin e të gjitha njohurive të marra. Kërkesat dhe pikët për secilën kërkesë vendosen nga vetë mësuesi, duke përcaktuar më pas notën që do të marrë çdo nxënës në varësi të përgjigjeve që ka dhënë.

Pyetja 1: Përkufizo çfarë është tragjedia.

Pyetja 2: Mesazhi kombëtar dhe universal i një vepre dramaturgjike.

Pyetja 3: Rendit 2 përfaqësues të komedisë.

Pyetja 4: 2 karakteristika që e dallojnë dramën nga komedia dhe tragjedia.

Pyetja 5 : Rendit 4 vepra të teatrit shqiptar.

Pyetja 6: Rendit 3 karakteristika të teatrit gjatë diktaturës.

Pyetja 7: Rendit 2 dramaturgë të periudhës së Rilindjes shqiptare.

Pyetja 8: Rendit 2 dramaturgë të ditëve tona.

Pyetja 9: Përshkruaj 3 emocione/mendime nga komedia “Pallati 176”.

Pyetja 10: Përshkruaj 2 detyra të regjisorit gjatë ndërtimit të shfaqjes.

8.3. Projekti

Projekti kurrikular në lëndën e teatrit është rubrikë e detyruar e portofolit të të nxënit dhe është pjesë e vlerësimit të nxënësit.

Gjatë vlerësimit me projekt kurrikular:

- Mësuesi planifikon dhe organizon një projekt të shtrirë gjatë gjithë vitit shkollor.
- Projekti kurrikular mund të jetë lëndor ose ndërnlëndor, mund t'i përkasë një fushe të nxëni ose të shtrihet në më shumë se një fushë të nxëni.
- Drejtoria e shkollës menaxhon kohën e prezantimit dhe të vlerësimit të projektit kurrikular që të shmanget mbingarkesa e nxënësve në fund të vitit shkollor.
- Nota e projektit kurrikular shënohet në regjistër në kolonën përkatëse.
- Projektet e nxënësve ruhen deri në fund të vitit shkollor.

Projekti si veprimtari integruese me karakter kërkimor e krijues, nxit zhvillimin e aftësive të larta të të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK, të sipërmarrjes etj. Projekti nxit të nxënit dhe mësimdhënies me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale. Projekti kurrikular nuk duhet të përmbajë njohuri të reja.

Projekti kurrikular duhet të jetë i shtrirë përgjatë gjithë vitit shkollor, pra në të tri periudhat. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit dhe përgjatë zhvillimit të tij.

Planifikimi dhe zbatimi në mënyrë efikase i një projekti kërkon që mësuesi të përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënës (është mjaft e rëndësishme që secili nxënës të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara); të paraqesë rezultatet e të nxënit që do të arrihen nëpërmjet projektit; të paraqesë hollësisht çdo fazë të realizimit të projektit; të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit; të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit; të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.

Për realizimin e projektit shfrytëzohen përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme. Realizimi i një projekti kërkon përdorimin e më shumë se një metode dhe

teknike, si: vrojtimi, studimi i rastit, intervista, puna në grup, puna individuale, përpunim informacioni statistikor etj.

Stadet kryesore që ndiqen për realizimin e një projekti janë:

- Përcaktohet çështja ose problemi për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.
- Përcaktohen detyrat që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
- Grumbullohet materiali dhe/ose mjetet e nevojshme.
- Përpunohen dhe analizohen të dhënat e grumbulluara.
- Nxirren përfundime dhe përgjithësime nga të dhënat e grumbulluara dhe përgatitet produkti përfundimtar.
- Prezantohen gjetjet dhe përfundimet e projektit ose prezantohet produkti i krijuar.

Për planifikimin e një projekti mësuesi ndërton planin e projektit, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij, mësuesi mund të pasurojë planin me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditor çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

Rubrikat kryesore të planit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- *Tema e projektit* (Përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësit)
- *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore* (Nëse projekti është ndërlëndor, përcaktohet kontributi i çdo mësuesi dhe orët mësimore për secilën lëndë).
- *Klasa/t pjesëmarrëse:* (përcaktohet klasa ose në rast se ka disa klasa).
- *Rezultatet e të nxënit* – (Përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit.)
- *Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:* (përcaktohen konceptet që duhet të zotërojë nxënësi për realizimin e këtij projekti).
- *Partnerët* (Nëse ka, p.sh., një specialist i teatrit mund të jetë një partner pjesëmarrës në projekt).
- *Veprimtaritë kryesore:* (përcaktohen veprimtaritë që do të realizohen gjatë projektit).

- *Burimet kryesore të informacionit* (Mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit. Përveç internetit dhe teksteve të ndryshme si enciklopeditë, revistat, etj.).
- *Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor:* (këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh kur projekti planifikohet në 3 orë atëherë duhet vendosur tematika për të tre orët për AMU dhe 6 orë për AML).
- *Përshkrimi i produktit të projektit* (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).
- *Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi* (Mësuesi përcakton kritere për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij etj., në varësi të rezultateve të të nxënësve).
- *Sigurimi i të dhënave nga burime të ndryshme vlerësimi është thelbësor për të nxënësit bazuar në projekte.* Përfshirja e nxënësve në vlerësimin e projektit nxit motivimin dhe përmirëson të nxënësit e drejtuar prej tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri nxit nxënësit të reflektojnë mbi pikat e tyre të dobëta dhe të forta, në mënyrë që të fokusojnë përpjekjet e tyre të mëtejshme).

Shembull i vlerësimit të projektit kurrikular. Çdo mësues është i lirë të vendosë vetë kriteret e vlerësimit të projektit sipas tematikës që ka përzgjedhur për të realizuar me nxënësit.

Projekti ka karakter hulumtues/kërkimor - (prandaj mund të shtrihet gjithë vitin)				
Projekti përmban gjithsej 40 pikë				
Kriteret e vlerësimit	<i>Niveli 1</i> Dobët 0-10 pikë	<i>Niveli 2</i> Mjaftueshëm 11 - 21 pikë	<i>Niveli 3</i> Mirë 22- 32 pikë	<i>Niveli 4</i> Shumë mirë 33 -40 pikë
(Faza e parë) 15 pikë	0-4 pikë Nxënësit: - rrallëherë fokusohen te detyra e tyre.	5-8 pikë Nxënësit: - dalin jashtë temës dhe nuk	9-12 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre	13-15 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre. Vetorientohen

Demonstrimi i aftësive kërkimore	- Mbledhin informacione jo të përshtatshme. - Përdorin një burim për të gjetur informacionin.	fokusohen vetëm te - detyra e tyre. - Mbledhin informacion dhe përmbledhin ato. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	shumicën e kohës. - Mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje standarde. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	dhe vetëdrejtohen shumë mirë. - Mbledhin informacion në mënyrë aktive dhe krijojnë komente intuitive për të zgjidhur probleme. - Përdorin shumëllojshmëri informacionesh.
(Faza e dytë) 15 pikë Realizimi i kërkimit të gjetur	0 -4 pikë Nxënësit: - rrallëherë përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit. - informacioni i gjetur shpeshherë është jo i saktë.	5– 8 pikë Nxënësit: - ndonjëherë përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit, por jo në mënyrë të vazhdueshme. - Shtjellimi i kërkimit është me gabime.	9 – 12 pikë Nxënësit: - zakonisht përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit të përshtatshme dhe efektive. - Shtjellimi i kërkimit përmban pak gabime.	13 – 15 pikë Nxënësit: - përdorin gjatë gjithë projektit përdorin mënyra të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit të përshtatshme dhe efektive. - Shtjellimi i kërkimit është i saktë dhe i qartë.
(Faza e tretë) 10 pikë	0-2 pikë	3 -5 pikë	6-8 pikë	9-10 pikë

Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	- Prezantimi i materialit është i çorganizuar dhe rrëmuje - Është e vështirë të kuptosh cilat informacione shkojnë me njëri -tjetrin. - Prezantohen shumë pak rezultate të projektit.	- Prezantimi i materialit është i organizuar mirë punën e tyre - jo gjithmonë të krijon lehtësi dëgjimi dhe të kuptuari. - Prezantohen vetëm disa rezultate të projektit.	Prezantimi i materialit është organizuar mirë punën e tyre që në shumicën e kohës të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. Në përgjithësi prezantohen rezultatet e projektit.	- Prezantimi i materialit është organizuar shumë mirë punën e tyre që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. - Rezultatet e projektit prezantohen qartë.

Shembull i vetëvlerësimit ose e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi. Edhe ky shembull është një model që shërben për të orientuar çdo mësues dhe nxënës rreth vlerësimit. Edhe në këtë rast çdo mësues është i lirë të vendosë kriteret sipas tematikave që përzgjedh të zhvillojë.

Projekti kurrikular Gjithsej 40 pikë (nëse projekti shtrihet gjithë vitin)					
Kriteret e vlerësimit	Treguesi	ShM	M	Mj	D
15 pikë (Faza e parë) Demonstrimi i aftësive kërkimore	- Demonstrim i aftësive kërkimore.				
	- Bashkëpunimi në grup.				
	- Grupi orientohet dhe drejtohet vetë.				
	- Përdorimi i shumëllojshmërisë së informacioneve.				
	- Fokusimi te detyra e dhënë.				

	- Mbledhja e informacioneve të përshtatshme për detyrën.				
15 pikë (Faza e dytë) Realizimi i kërkimit të gjetur	- Përdorimi gjatë projektit i aftësive kërkimore të përshtatshme dhe efektive.				
	- Dëgjim i selektuar i veprave teatrore.				
	- Përdorimi i informacionit të gjetur dhe veprave teatrore dhe materialeve për demonstrim.				
10 pikë (Faza e tretë) Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	- Organizimi i materialit që të krijoj lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari.				
	- Rezultatet e projektit prezantohen qartë.				
	- Kontribuon pozitivisht në progresin e grupit.				

Shembull projekti kurrikular me shtrirje gjithë vjetore, për lëndën e teatrit për klasën VI

Shembull projekti kurrikular me shtrirje gjithë vjetore, për lëndën e Teatrit për klasën e 6-të:

1. *Tema e projektit:* “Tragjedia dhe përfaqësuesit e saj”.
2. *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore:* Projekti do të zgjasë gjatë tri periudhave të realizuara në 3 orë mësimore në lëndën e teatrit, të planifikuara 1 orë për çdo periudhë.
3. *Klasa/t pjesëmarrëse:* Klasa e VI-a,b.
4. *Rezultatet e të nxënës:* Në përfundim të projektit nxënësi:
 - 📁 Demonstron njohuritë e marra për grumbullimin e të dhënave mbi tragjedinë si gjini, disa nga tragjeditë më të njohura dhe përfaqësuesit që kanë shkruar në këtë lloj gjinie, sipas kontekstit historik dhe kulturor të ngjarjeve;
 - 📁 lexon dhe kupton të dhënat e grumbulluara mbi gjininë e tragjedisë;
 - 📁 interpreton të dhënat dhe konsolidon njohuritë mbi ngjarjet, përfaqësuesit dhe veprat muzikore në periudhën e kur u krijua dhe zhvillua tragjedia.
 - 📁 shikon dhe ndjek shfaqje, dhe shpreh përjetimin e vet emocional, duke shpjeguar ndjesinë emocionale ;

📁 përdor terminologjinë e duhur të teatrit për të analizuar, komunikuar dhe zbuluar informacionin për vepra të ndryshme në gjininë e tragjedisë të krijuara në periudha të ndryshme;

📁 bën lidhje ndërmjet njohurive dhe shpjegimit të veprave por edhe të përfaqësuesve të tyre;

📁 prezanton para të tjerëve projektin për temën e dhënë, duke gërshetuar format e komunikimit verbal dhe elektronik, si dhe veprimin praktik;

📁 bashkëpunon me shokët për realizimin e projektit dhe kontribuon pozitivisht me grupin.

5. Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:

- ✎ Dëgjimi i veprave, qëllimi i studimit;
- ✎ grumbullimi i informacionit dhe të dhënave;
- ✎ përpunimi i informacionit dhe të dhënave;
- ✎ paraqitja grafike e të dhënave;
- ✎ interpretimi i të dhënave, klasifikimi i veprave për prezantim;
- ✎ prezantimi i tyre.

6. Burimet kryesore të informacionit:

- 🔍 Informacioni i marrë nga interneti (kërkim mbi ngjarje, biografi dhe vepra të ndryshme);
- 🔍 materiale video nga interneti (you tube);
- 🔍 baza material;
 - veshje,
 - foto,
 - DVD etj..

7. Tematika e orëve të planifikuara:

Ora 1. Përzgjedhja e temës së projektit. Ndarja e grupeve. Përcaktimi i detyrës hulumtuese për secilin grup. Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit. Hartimi i planit të veprimtarive të projektit brenda grupit përkatës, afatet dhe personi përgjegjës.

Ora 2. Përpunimi i materialit të grumbulluar, zhvillimi i të dhënave nga kërkime të ndryshme, ppt etj..

Ora 3. Hartimi i draftit të parë të projektit dhe diskutimi i tij. Prezantimi i materialit. Vlerësimi i punës në grup dhe individual i nxënësve.

Përshkrimi i produktit të projektit

Projekti do të përmbajë veprimtarinë mbi tragjedinë si gjini dhe zhvillimin e saj, bazuar në vepra dhe përfaqësues.

Për të realizuar këtë projekt nxënësit do të mbledhin informacione që lidhen me detyrën hulumtuese që ka secili grup. Detyra hulumtuese ka të bëjë me studimin e lindjes së tragjedisë si gjini, veprat kryesore, si dhe përfaqësuesit që shkruan mbi këtë gjini.

Gjatë këtij hulumtimi nxënësit nuk do të lënë pas dore, lidhjen e ngjarjeve që kanë ndodhur gjatë kësaj periudhe në kontekstin politik, historik, artistik, etj.

Projekti do të shkruhet dhe prezantohet nga secili grup sipas formatit të caktuar më poshtë:

- Tema e projektit
- Rezultatet e të nxënit
- Tabela e planit të veprimtarive që ka realizuar secili grup me afatet dhe personat përgjegjës.

Kjo tabelë lidhet edhe me detyrat që ka realizuar secili anëtar i grupit. Një shembull table e planit të veprimtarive paraqitet më poshtë:

Faza e parë		
Veprimtaria që do të realizohet	Afati	Anëtar i grupit
Psh. Hulumtimi i ngjarjeve kulturore, politike dhe historike, artistike dhe teatrore	15 tetor 201..	Anëtar i
Psh. Hulumtimi i ngjarjeve artistike dhe teatrore	20 tetor 201...	Anëtar i
Interpretimi i të dhënave të gjetura	25 tetor 201...	Anëtar i
.....		
Faza e dytë		
Psh. Grumbullimi i materialit nga burime të tjera	10 Janar 201..	Anëtar i
.....		
Psh. Seleksionimi i të dhënave dhe përpunimi i materialeve	2 shkurt 201...	Anëtar i
.....		
Faza e tretë		
Psh. Shkrimi i materialit	9 Mars 201..	Anëtar i
.....		

Psh. Punimi i materialit në kompjuter	3 Prill 201...	Anëtari
.....		
Psh. Përgatitja e projektit për prezantim	15 Prill 201..	Anëtari ...
.....		

- Konceptet kryesore që janë përdorur gjatë zhvillimit të projektit.
- Përshkrim i shkurtër i projektit.
- Gjetjet e projektit. *(Gjetjet mund të paraqiten me mënyra të ndryshme: mund të shkruhen në një poster; mund të paraqiten në fletë formati dhe të prezantohen vetëm me gojë, mund të prezantohen me mjete audio-vizuale, me program kompjuterik power point, nëse është produkt, prezantohet produkti etj.)*
- Konkluzione të projektit.

8.3 Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi

Vlerësimi i nxënësve bëhet sipas tabelës 3 për vlerësimin e projekteve kurrikular të përcaktuar sipas niveleve të mësipërme. Gjatë vlerësimit merret në konsideratë:

- Vetorientimi dhe vetëdrejtimi i nxënësve në grup.
- Përdorimi i burimeve të ndryshme të mbledhjes së informacionit.
- Gjetja e zgjidhjeve në situata të ndryshme dhe arsyetimet.
- Përdorimi i saktë i koncepteve.
- Përzgjedhja e teknikave të përshtatshme.
- Angazhimi i secilit nxënës në realizimin e projektit, individualisht dhe në progresin e grupit.
- Mënyra e prezantimit të projektit, i cili të lexohet, të dëgjohet dhe të kuptohet qartë.
- Rezultatet e projektit, nëse janë të qarta dhe të kuptueshme.

8.4 Vlerësimi i të nxënësve të nxënësve

- Vlerësimi periodik,
- Vlerësimi përfundimtar.

8.4.1 Vlerësimi periodik

Vlerësimi periodik është dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të nxënësve për secilën periudhë. Ai përmban 2 (dy) nota:

- a) *Notën e vlerësimit të vazhduar,*
- b) *Notën e vlerësimit me detyrë përmbledhëse.*

Këto dy vlerësime me notë shënohen në regjistër në kolonat përkatëse.

8.4.2 Vlerësimi përfundimtar

- Vlerësimi përfundimtar realizohet me notë, në përfundim të vitit shkollor.
- Nota përfundimtare vjetore përmbledh notat vjetore si më poshtë:

Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar për tri periudha.

Notën vjetore të vlerësimit me detyrë përmbledhëse për tri periudha.

Nota e vlerësimit të projektit.

Peshat në përqindje sipas vlerësimeve janë:

	<i>Pesha në përqindje klasat VI-IX</i>
<i>Vlerësimi i vazhduar</i>	40%
<i>Vlerësimi me detyrë përmbledhëse</i>	40%
<i>Vlerësimi i projektit kurrikular</i>	20%

Hapat për njehsimin e notës përfundimtare vjetore janë:

- a) Nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NVv) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit të vazhduar të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- b) Nota vjetore e vlerësimit me detyrë përmbledhëse (NTp/Dp) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit me detyrë përmbledhëse të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- c) Nota e vlerësimit të projektit (NVp) përcaktohet në përfundim të projektit duke u bazuar në procesin e realizimit të projektit dhe në produktin përfundimtar.
- d) Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse. Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 9).
- e) Formulatat për llogaritjen e notës përfundimtare janë:
 - *Nota përfundimtare në klasat X-XII* = $(NVv \times 0.4) + (NTp/Dp \times 0.4) + (NVp \times 0.2)$

- f) Dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të të nxënit sipas periudhave është si në tabelën më poshtë:

Periudha e parë <i>Shtator – Dhjetor</i>		Periudha e dytë <i>Janar - Mars</i>		Periudha e tretë <i>Prill - Qershor</i>		Vlerësimi vjetor			Nota përfundimtare
NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVp	
6	6	8	7	8	7	8	7	9	8

$$(8 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.8$$

Nota përfundimtare 8

OSE

$$(7 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.4$$

Nota përfundimtare 7

8.5 Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta

Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta duhet të bëhet në mënyrë të tillë që t'u japë atyre mundësinë të demonstrojnë çfarë dinë dhe mund të bëjnë në përmbushje të rezultateve të të nxënit. Për këtë qëllim mësuesi duhet të përshtasë detyrat/veprimtaritë vlerësuese me mundësitë dhe nevojat që këta nxënës kanë. Këto modifikime mund të përfshijnë:

- Ndryshimin/përshtatjen e formateve alternative të pyetje/përgjigjeve, p.sh. një formë të përgjigjes më të thjeshtuar (bazuar në disa pika orientuese) në vend të një eseje që duhet të përgatisin nxënësit.
- Modifikime të veprimtarive vlerësuese, p.sh. duke thjeshtuar gjuhën e përdorur, ose duke përdorur një format tjetër të pyeturi.
- Përshtatje të procesit të vlerësimit, p.sh. duke i dhënë kohë shtesë nxënësit, me pauza të ndërmjetme, duke përdorur një lexues ose teknologji specifike.

Procedurat dhe teknikat e vlerësimit për nxënës me nevoja të veçanta duhet të diskutohen herë pas here me prindërit dhe vetë nxënësit. Prindërit duhet të kuptojnë se si ndikojnë këto procedura dhe teknika të përshtatura në vlerësimin e punës së nxënësve.

IX. KRITERET DHE REFLEKTIMI PËR DETYRA TË NDRYSHME NË LËNDËN E TEATRIT, AML

9.1. Kriteret për kryerjen e detyrave

Mësuesi duhet të përcaktojë kriteret e vlerësimit për çdo detyrë dhe të sigurojë udhëzime të qarta për nxënësit se si do të jetë detyra e përfunduar dhe si do të zbatohen kriteret. Kur vendosni një detyrë sigurohuni që:

- kërkesat e detyrës janë bërë sa më qartë të jetë e mundur për nxënësin;
- kriteret e vlerësimit dhe nivelet e arritjes t'i ofrohen çdo nxënësi në mënyrë që ata të dinë se çfarë duhet të bëjnë;
- çdo burim ose material i përdorur të jetë i qartë dhe i përshtatshëm për detyrën;
- arritjet e nxënësit maten për më shumë se një rezultat të nxëni;
- udhëzimet të jenë të qarta dhe koncize;
- niveli i gjuhës të jetë i përshtatshëm për vlerësimin;
- detyra nuk përmban gjini, kulturë ose ndonjë paragjykim tjetër;
- koha e lejuar është e mjaftueshme për kryerjen e detyrës.

9.2. Reflektimi i mësuesit

Kur vlerësoni detyrën, mos harroni se reflektimet tuaja do të ndihmojnë nxënësin të kuptojë pse ai / ajo mori atë rezultat dhe si mund të bëhet më mirë herën tjetër.

Reflektimi duhet të jetë:

- konstruktiv në mënyrë që nxënësi të ndihet i inkurajuar dhe i motivuar për t'u përmirësuar;
- në kohë, në mënyrë që nxënësi ta përdorë atë për të mësuar në vazhdim;
- i menjëhershëm në mënyrë që nxënësi të mund të mbajë mend atë që bëri dhe të reflektojë në kohë;
- i fokusuar në arritje dhe përpjekje, jo te personi - puna duhet të vlerësohet, jo nxënësi;

- specifike për rezultatet e të nxënit në mënyrë që vlerësimi të jetë i qartë lidhur me të mësuarin.

Përgjigjet tuaja mund të jenë:

- informale ose indirekte - të tilla si reagimet verbale në klasë (me tërë klasën), ose në mënyrë individuale me vetë nxënësin.
- formale ose të drejtpërdrejta - të tilla si listat e kontrollit ose komentet për nxënësin në mënyrë individuale në formë të shkruar ose verbale;
- formative – të dhëna gjatë mësimit me qëllim ndihmës për nxënësin që të di se si të përmirësohet;
- përmbledhëse – të dhëna në fund të periudhës me qëllim informimin e nxënësve për çfarë kanë arritur.